

Komisja
Europejska

[WIOSNA 2015 ▶ NR 52]

panorama

inforegio

▶ Pomoc w realizacji polityki spójności

Grupa zadaniowa obiera za cel realizację priorytetów inwestycyjnych i wdrożeniowych

- ▶ Inicjatywa fi-compass
- ▶ 40. rocznica EFRR
- ▶ Promowanie polityki regionalnej w ramach współpracy z Ameryką Łacińską

Polityka
Regionalna
i Miejska

▶26

Okładka: Coriny Crețu wizytuje centrum Mémorial ACTe w Gwadelupie.

▶ARTYKUŁ WSTĘPNY..... 3

Coriny Crețu, europejska komisarz ds. polityki regionalnej

TEMAT WYDANIA

▶GRUPA ZADANIOWA DS. WDRAŻANIA PROGRAMÓW I PROJEKTÓW..... 4-6

▶RUMUNIA ŚWIĘTUJE SUKCESY FUNDUSZY STRUKTURALNYCH..... 7

▶PLAN INWESTYCYJNY DLA EUROPY..... 8-11

WYWIADY

▶SŁOWENIA..... 12-13

Alenka Smerkolj, minister ds. rozwoju, projektów strategicznych i spójności

▶NIEMCY..... 14-15

Rainer Baake, sekretarz stanu, Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energetyki

▶NORD-PAS DE CALAIS, FRANCJA..... 16-17

Daniel Percheron, prezes Rady Regionalnej

▶DOLNOŚLĄSKIE, POLSKA..... 18-19

Cezary Przybylski, marszałek

▶EFRR OBCHODZI 40. ROCZNICĘ SWOJEGO POWSTANIA..... 20-21

▶CORINY CREȚU WYRUSZA W TEREN..... 22-23

▶MAPY..... 24-25

Indeks strategii „Europa 2020” w roku 2012
Zmiana indeksu strategii „Europa 2020” w latach 2010–2012

▶WSPARCIE UE DLA REGIONÓW NAJBARDZIEJ ODDALONYCH..... 26-27

▶EUROPA DZIELI SIĘ SWOIMI DOŚWIADCZENIAMI W ZAKRESIE ROZWOJU REGIONALNEGO Z AMERYKĄ ŁACIŃSKĄ..... 28-31

▶ARGUMENTY NA RZECZ POLITYKI REGIONALNEJ..... 32

▶PLANY OCEN..... 33

▶WIADOMOŚCI W SKRÓCIE..... 34-35

▶PROJEKTY..... 36-39

Przykłady projektów z Estonii, Węgier, Słowenii i Szwecji

▶PROGRAM..... 40

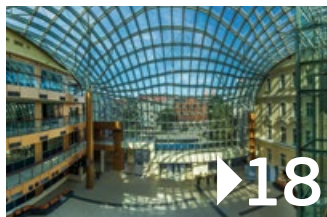
▶8

▶16

▶22

▶18

▶28

Zdjęcia (strony):

Okładka: © Komisja Europejska
 Strona 2: Mémorial ACTe © aeroworx
 Strony 3, 4–5, 7, 8, 20–21, 22–23, 34–35: © Komisja Europejska
 Strony 10–11: © Europejski Bank Inwestycyjny
 Strona 12: © Janez Kotar
 Strona 13: © David Lotric
 Strona 14: © BMWi
 Strona 15: © Biuro Parlamentu Europejskiego w Niemczech
 Strona 16: © D.Bokalo/Rada Regionu Nord-Pas de Calais
 Strona 17: © François Lo Presti/Rada Regionu Nord-Pas de Calais
 Strona 18–19: © Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
 Strona 27: część lewa: Mémorial ACTe © aeroworx;
 część prawa: © Bruno Michaux-Vignes
 Strona 29: © David Mangurian
 Strona 30: Wodospad Iguazu © AEBR, 2012
 Strona 31: © AEBR, 2013
 Strona 32: © Parlament Europejski/Pietro Naj-Oleari
 Strony 36–37: © Enterprise Estonia; Dowód osobisty Baracka Obamy © Sander Retel
 Strona 38: © Rada Regionalna okręgu Kalmar
 Strona 39: © Agencja Rozwoju Regionalnego Mura

Czasopismo drukowane jest w języku angielskim, francuskim i niemieckim na papierze utylizowanym. Jest dostępne w 22 wersjach językowych na stronie internetowej

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/publications/panorama-magazine/

Prace nad treścią niniejszego wydania zakończyły się w marcu 2015 r.

NOTA PRAWNA

Ani Komisja Europejska, ani żadna inna osoba działająca w jej imieniu nie odpowiada za ewentualny sposób wykorzystania informacji zawartych w niniejszej publikacji ani za błędy, które mogą się pojawić mimo starannego opracowania i drobiazgowej korekty. Niniejsza publikacja niekoniecznie odzwierciedla poglądy lub stanowisko Komisji Europejskiej.

ISSN 1725-8243

© Unia Europejska, 2015

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Wykorzystanie/powielanie materiałów chronionych prawami autorskimi osób trzecich wymaga uzyskania zgody posiadaczy tych praw.

▶ ARTYKUŁ WSTĘPNY

Coriny Crețu
Europejska komisarz
ds. polityki regionalnej

Te pierwsze miesiące w roli komisarza ds. polityki regionalnej były dla mnie bardzo intensywne, ale ekscytujące. Priorytetem były spotkania z zainteresowanymi stronami i partnerami z całej Europy, aby uzyskać pewność, że nasza zreformowana polityka jest dobrze zarządzana i wdrażana, tak aby ludzie mogli sami odczuć zapewniane przez nią korzyści. W ramach moich podróży odwiedziłam wiele regionów, nawet tak odległych jak Gwadelupa – jeden z najbardziej oddalonych regionów UE. Chciałam na własne oczy zobaczyć i zrozumieć panującą w nich sytuację i występujące tam problemy, nawiązując jednocześnie osobiste kontakty z kluczowymi podmiotami.

Poprawa efektywności wydatkowania środków na inwestycje i zarządzania nimi

Jest oczywiste, że bez prężnych i efektywnych administracji lokalnych i krajowych, realizujących inwestycje na terenie UE oraz zarządzających nimi, skuteczne wykorzystywanie środków finansowania z polityki spójności byłoby zagrożone. Dlatego właśnie od czasu objęcia urzędu ten obszar miał dla mnie i dla mojego zespołu znaczenie priorytetowe. Udało nam się powołać grupę zadaniową ds. skuteczniejszego wdrażania programów i projektów, aby pomóc wielu krajom w efektywniejszym wykorzystaniu dostępnego wsparcia z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI). Utworzono wyspecjalizowane zespoły zadaniowe, które miały zadbać o zainwestowanie środków finansowania pozostałych z okresu 2007–2013 oraz o ich skierowanie do właściwych programów i projektów.

Skupiliśmy się także na rozwoju zdolności administracyjnych niektórych krajów, aby umożliwić w nich skuteczniejsze wdrażanie programów w okresie 2014–2020. Działania te obejmują rozwój instytucjonalny, dzielenie się umiejętnościami oraz pomoc techniczną, na co przeznaczono 4,8 mld EUR. Naszym celem jest promowanie modeli dobrych praktyk oraz udzielanie pomocy tam, gdzie to możliwe. Dbamy o to, aby przekładać uzgodnione plany na konkretne, realizowane w terenie projekty poprzez planowanie strategiczne i zapewnianie zdolności wystarczających do zarządzania inwestycjami.

EFSI oraz inicjatywa *fi-compass*

Głównym priorytetem nowej Komisji Jean-Claude'a Junckera jest plan mobilizacji dla Europy co najmniej 315 mld EUR

dotychczasowych funduszy inwestycyjnych. Nasza polityka oraz europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne znakomicie dopełniają tę ofensywę inwestycyjną realizowaną ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych.

Kluczowym elementem tego planu jest radykalne zwiększenie wykorzystania instrumentów finansowych oraz przechodzenie tam, gdzie to możliwe, z dotacji na kredyty. Pozwoli nam to zwiększyć poziom inwestycji oraz stymulować gospodarkę realną. Jestem bardzo dumna z naszego nowego, uruchomionego w styczniu programu wsparcia pod nazwą *fi-compass*. Ma on ułatwić udzielanie pomocy i świadczenie usług doradczych w zakresie sposobów wykorzystywania instrumentów finansowych na rzecz instytucji zarządzających oraz innych zainteresowanych podmiotów. Program ten został opracowany przez Komisję we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i będzie źródłem praktycznej wiedzy specjalistycznej oraz narzędzi do nauczania. Będą to m.in. podręczniki do realizacji konkretnych procedur, arkusze informacyjne ze skróconymi instrukcjami, moduły e-uczenia się, indywidualne seminaria szkoleniowe oraz imprezy umożliwiające nawiązywanie kontaktów.

Programy operacyjne

Osiągnięto znaczny postęp w uzgadnianiu indywidualnych programów operacyjnych dla państw członkowskich. Do chwili obecnej na okres budżetowy 2014–2020 zatwierdzono ponad 260 programów realizowanych w ramach polityki spójności, których wartość przekracza 256 mld EUR. Z chwilą zakończenia tego procesu będziemy mieć niemal 390 takich programów o budżecie przekraczającym 351 mld EUR, co potwierdza, że środki finansowania z polityki spójności stanowią główny instrument inwestycyjny UE.

Programy te mają charakter zdecydowanie strategiczny i są jeszcze bardziej niż kiedyś ukierunkowane na osiąganie konkretnych wyników. Ich celem jest rozwiązywanie najbardziej palących problemów Europy i jej obywateli, takich jak ubóstwo i bezrobocie, zależność energetyczna i zmiana klimatu oraz potrzeba innowacji i większej konkurencyjności. Co najważniejsze, zapewnią one wymierną poprawę warunków życia obywateli Europy.

▶ DO GRY WKRACZAJĄ GRUPA ZADANIOWA DS. WDRAŻANIA PROGRAMÓW I PROJEKTÓW ORAZ SKUTECZNIEJSZE INICJATYWY INWESTYCYJNE

Sukcesu programów i projektów realizowanych w państwach członkowskich i regionach w ramach polityki spójności nie da się zagwarantować bez prężnych i efektywnych administracji publicznych. Z tego powodu największe znaczenie dla polityki spójności na lata 2014–2020 ma teraz wzmocnienie zdolności administracyjnych oraz kwestia sprawniejszego inwestowania i zarządzania. Komisja Europejska uznała to za główny cel działania nie tylko w związku z uruchamianiem nowych programów, ale także w kontekście zamykania projektów i programów z poprzedniego okresu obejmującego lata 2007–2013. Jak w artykule wstępnym podkreśliła Coriny Crețu, niezdolność do wydatkowania dostępnych środków inwestycyjnych, a także do właściwego ich zainwestowania oraz do umiejętnego zarządzania tymi środkami, będzie oznaczać dla obywateli utratę możliwości czerpania korzyści z unijnej polityki spójności.

Gdy komisarz Coriny Crețu objęła urząd w listopadzie 2014 r., jednym z jej pierwszych działań było podjęcie inicjatywy, która miała pomóc państwom członkowskim i regionom w lepszym wykorzystywaniu środków inwestycyjnych z polityki spójności. Powołanie grupy zadaniowej ds. skuteczniejszego wdrażania programów i projektów miało na celu udzielenie pomocy krajom, które zdecydowanie potrzebowały wsparcia w dokonywaniu inwestycji oraz w efektywniejszym niż do tej pory wykorzystywaniu dostępnych pieniędzy. W wielu przypadkach niepowodzenia w tym zakresie były bezpośrednio związane z brakiem wystarczających zdolności administracyjnych.

Szerzej zakrojona inicjatywa, mająca na celu usprawnienie sposobu inwestowania środków finansowania z polityki spójności oraz zarządzania nimi, bazuje zasadniczo na podejściu opartym na czterech elementach:

- ▶ Działając poprzez wyspecjalizowane zespoły zadaniowe, grupa zadaniowa będzie się koncentrować przede wszystkim na **wydatkowaniu środków inwestycyjnych pozostałych z okresu 2007–2013** oraz na udzielaniu pomocy w kierowaniu tych środków do właściwych programów i projektów.
- ▶ Koncentracja na **budowaniu zdolności na potrzeby programów na lata 2014–2020**, zarówno poprzez wyciąganie wniosków przez grupę zadaniową, jak i poprzez różnorodne środki, takie jak rozwój instytucjonalny, szkolenia, wymiana doświadczeń, partnerska wymiana oraz pomoc techniczna. Na działania takie w tym okresie programowania udostępniono państwom członkowskim 4,8 mld EUR.
- ▶ Ponadto Komisja podejmie szereg działań mających na celu ustalenie, dlaczego **regiony o niskim poziomie wzrostu**, które uzyskały znaczne środki inwestycyjne z polityki spójności, wciąż pozostają w tyle za innymi.
- ▶ Komisja powołała także grupę ekspertów, którzy mają niezależnie **ocenić wysiłki podejmowane przez państwa członkowskie w celu uproszczenia korzystania z funduszy unijnych** – zostaną też sformułowane zalecenia dotyczące możliwych udoskonaleń.

Grupa zadaniowa ds. skutecznego wdrażania programów i projektów została powołana, aby pomóc pewnym wybranym krajom w budowaniu zdolności w zakresie planowania i inwestowania. Jednym z elementów tego wyzwania jest zbudowanie zdolności do efektywnego wydatkowania środków na projekty, na które już przyznano pieniądze w okresie programowania 2007–2013, oraz dbałość o to, aby pozostałe jeszcze do dyspozycji środki skierować/przekierować do właściwych rodzajów projektów. Ma to także ważne konsekwencje dla nowych programów realizowanych w okresie 2014–2020.

Absorpcja funduszy

Uwaga grupy zadaniowej skupia się na kilku krajach, których wskaźniki absorpcji są znacznie niższe od średniej dla UE, tzn. nie sięgają 60%, podczas gdy średnia unijna w chwili powoływania grupy zadaniowej wynosiła 72%. Sytuacja taka może doprowadzić do „umorzenia środków”, tzn. do definitywnej utraty funduszy, które przyznano państwom członkowskim na lata 2007–2013.

▶ 24 marca Coriny Crétu prezentuje w Brukseli system TAIEX REGIO PEER 2 PEER. Platforma ta pozwoli organom publicznym wymieniać doświadczenia i najlepsze praktyki z całej Europy. Umożliwi też dalsze udoskonalanie sposobu wydatkowania unijnych środków inwestycyjnych oraz zarządzania nimi.

Do tego grona należą: Republika Czeska, Słowacja, Chorwacja, Słowenia, Rumunia, Bułgaria, Włochy i Węgry. Pierwsze działania grupy zadaniowej polegało na dokonaniu inwentaryzacji oraz przeprowadzeniu analizy sytuacji kraj po kraju. W niektórych krajach występują problemy i opóźnienia we wdrażaniu dużych projektów infrastrukturalnych, zwłaszcza z zakresu ochrony środowiska i transportu. Innym bardziej doskwiera ogólna słabość ich zdolności administracyjnych, a także większa liczba problemów strukturalnych i dotyczących zarządzania. Jednak, z uwagi na ich specyfikę, środki niezbędne do rozwiązania tych ostatnich problemów mają charakter długofalowy i mogą nie przynieść widocznych rezultatów w krótkim terminie.

Grupa zadaniowa odpowiada za opracowanie planów działania dla każdego z państw członkowskich należących do tego grona – lub za weryfikację istniejących planów, o ile takowe już wcześniej powstały. Proces ten zapewni wymianę doświadczeń oraz upowszechnianie dobrych praktyk wśród uczestników. Jest to bardzo ważny element podejścia Komisji – nie nazywać po imieniu i nie zawstydząć, ale promować modele dobrych praktyk i pomagać. Sporo planów działania zostało już opracowanych i zatwierdzonych przez komisarzy Corinę Crețu, a do końca kwietnia 2015 r. powinny być gotowe już wszystkie.

Pomoc techniczna

Istnieje wiele sposobów ułatwiania pracy grupy zadaniowej przy wykorzystaniu ściśle ze sobą powiązanych środków i inicjatyw. Dalszą pomoc można zapewnić poprzez intensywniejsze korzystanie z instrumentów inżynierii finansowej, co powinno zagwarantować jeszcze większą elastyczność.

Można także zintensyfikować działania na polu budowania zdolności administracyjnych, zwłaszcza z myślą o usprawnieniu wdrażania programów i projektów w okresie 2014–2020. Zachęca się państwa członkowskie do efektywniejszego i bardziej ukierunkowanego wykorzystywania budżetów na pomoc techniczną w celu wzmocnienia ich zdolności administracyjnych do lepszego zarządzania programami i projektami.

Ponadto Komisja wykorzystuje własne środki pomocy technicznej do opracowywania inicjatyw mających na celu pomaganie państwom członkowskim w ich wysiłkach ukierunkowanych na budowanie zdolności. Na przykład Centrum Kompetencyjne ds. Budowania Zdolności Administracyjnych powołane przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej zorganizowało dla specjalistów z państw członkowskich serię imprez szkoleniowych poświęconych nowym wymaganiom prawnym na lata 2014–2020 oraz zapobieganiu oszustwom (**zob. Panorama nr 51**). Obecnie Centrum to pracuje nad kolejną inicjatywą z zakresu budowania zdolności – jest to swego rodzaju „giełda współpracy” pod nazwą TAIX-REGIO PEER 2 PEER, która ułatwi wymianę doświadczeń między funkcjonariuszami publicznymi zaangażowanymi w zarządzanie funduszami w różnych państwach członkowskich. Kolejnym interesującym projektem są „Pakty Uczciwości”. Inicjatywa ta, uruchomiona ostatnio we współpracy z organizacją Transparency International, ma ułatwiać stosowanie dobrych praktyk z zakresu zarządzania w projektach współfinansowanych przez UE.

Podejścia dostosowane do indywidualnych potrzeb

Te różne podejścia obejmują szeroką gamę działań, od zapewnienia przejrzystych praktyk w zakresie zamówień publicznych po ułatwianie wymiany specjalistów z różnych państw członkowskich. Stanowią one element spójnego, ale dostosowanego do indywidualnych potrzeb podejścia Komisji Europejskiej, którego celem jest udzielanie niezbędnej pomocy w zakresie inwestycji, umożliwiającej rozkwit gospodarczy oraz zapewnianie korzyści obywatelom.

We wszystkich państwach członkowskich objętych tą inicjatywą podejmowane są intensywne działania ukierunkowane na zwalczanie opóźnień i przeszkód utrudniających płynne i efektywne inwestowanie funduszy unijnych. Obejmują one na przykład inicjatywy współrealizowane ze służbami Komisji, w ramach których opracowuje się krajowe i regionalne plany działania mające na celu staranniejsze monitorowanie i zwalczanie opóźnień. Ich zakres okazał się szczególnie szeroki w przypadku Rumunii i Włoch, zapewniając znaczne efekty, zwłaszcza poprzez podniesienie wskaźnika realizacji finansowej oraz przyspieszenie fizycznego wdrażania projektów w terenie. Staranne przeprogramowanie w praktycznie każdym państwie członkowskim objętym tą inicjatywą umożliwiło także przeniesienie inwestycji tam, gdzie będą mogły zapewnić największe korzyści, a zwłaszcza w priorytetowych obszarach ochrony środowiska (odpady i woda) oraz transportu (w szczególności kolejowego).

Wprowadzono możliwość pomocy przejściowej, aby powiązać wdrażanie w dwóch okresach programowania. Będzie to kolejny element ułatwiający, który powinien być powszechnie wykorzystywany w państwach członkowskich borykających się z trudnościami we wdrażaniu programów i projektów. Grupa zadaniowa będzie pomagać państwom członkowskim w elastycznym stosowaniu tej praktyki.

Opisane działania związane z przeprogramowywaniem pozwoliły zaoszczędzić około 10 mld EUR z funduszy zagrożonych umorzeniem w roku 2013 i 2014.

W długiej i średniej perspektywie zapewnianie ludziom korzyści poprzez inwestycje unijne będzie zależeć od tego, czy państwa członkowskie zdecydują się na zastosowanie środków ukierunkowanych na zwiększenie zdolności administracyjnych oraz modernizację ich administracji publicznej. Komisja będzie służyć pomocą zarówno poprzez udostępnianie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, jak i poprzez pomoc praktyczną. Będzie to jednak wymagało zaangażowania politycznego, a nie tylko podjęcia reform strukturalnych, a w niektórych przypadkach także zmian kulturowych.

WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/how/improving-investment/

► „Gala funduszy strukturalnych” została zorganizowana przez przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Rumunii oraz przez firmę Structural Consulting Group.

► RUMUNIA ŚWIĘTUJE SUKCESY FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

Podczas uroczystej gali w Bukareszcie nagrody otrzymało około 30 rumuńskich projektów finansowanych w okresie programowania 2007–2013 z unijnych funduszy strukturalnych.

Rumuńska „Gala funduszy strukturalnych” odbyła się w grudniu 2014 r. w Bukareszcie. Celem tej imprezy było wręczenie nagród i docenienie wysiłków wszystkich podmiotów, które zainicjowały i z powodzeniem wdrożyły w kraju projekty finansowane z funduszy strukturalnych.

Nagrody podczas imprezy wręczali wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej ds. zatrudnienia, wzrostu gospodarczego, inwestycji i konkurencyjności, **Jyrki Katainen**, oraz europejska komisarz ds. polityki regionalnej, **Coriny Crețu**.

Gala funduszy strukturalnych zakończyła serię siedmiu konferencji regionalnych zorganizowanych w 2014 r. pod hasłem „Ożywienie gospodarki poprzez rozwój regionalny z wykorzystaniem funduszy strukturalnych” (Restart the engine with regional development through Structural Funds). Konferencje te, zorganizowane przez przedstawicielstwo UE w Rumunii, pozwoliły skupić uwagę społeczeństwa na opracowywaniu udanych projektów i inicjatyw z wykorzystaniem funduszy

strukturalnych. Jednocześnie umożliwiły promowanie dobrych praktyk w zakresie wykorzystywania funduszy europejskich oraz upublicznienie wartościowych dokonań podmiotów realizujących te projekty i inicjatywy.

Do konkursu zgłoszono ponad sto projektów zakwalifikowanych do 10 kategorii: kształcenie, włączenie społeczne, administracja przyjazna dla klientów, udane inicjatywy sektora prywatnego, turystyka, innowacyjne technologie, zrównoważony rozwój, infrastruktura wiejska i miejska, rolnictwo i rybołówstwo oraz projekty finansowane ze źródeł „alternatywnych”.

Rozpoczął się właśnie nowy okres finansowania obejmujący lata 2014–2020. Gala odbyła się więc w dobrym momencie, gdy znaczne nagrody za udane projekty mogą wzbudzić reakcję łańcuchową i spowodować w przyszłości lepszą jakościowo absorpcję funduszy europejskich. Model ten mógłby także zostać wykorzystany do popularyzacji dobrych praktyk w innych państwach członkowskich.

► WIĘCEJ INFORMACJI
www.fonduri-structurale.ro
www.proiecte-structurale.ro

▶ PLAN INWESTYCYJNY DLA EUROPY ORAZ EFSI

Plan inwestycyjny dla Europy został ogłoszony przez Komisję Europejską jako priorytet pod koniec 2014 roku⁽¹⁾. Jego celem jest stymulowanie dodatkowych inwestycji w gospodarce europejskiej, aby promować rozwój gospodarczy i tworzenie miejsc pracy. Ma to nastąpić poprzez mobilizację co najmniej 315 mld EUR na dodatkowe inwestycje oraz zmianę sposobu strukturalnego wydatkowania pieniędzy publicznych, co powinno otworzyć drogę do nowych inwestycji.

Finansowanie obciążone dodatkowym ryzykiem zapewni pierwszy filar – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). Drugi filar dotyczy dokonywania inwestycji w gospodarkę realną przy lepszej pomocy technicznej. Działania te wymagają uzupełnienia przez szereg środków zapewniających usunięcie barier inwestycyjnych i utworzenie prawdziwie jednolitego rynku, który stanowi trzeci filar.

Według zamierzeń uzupełnienie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI) będą stanowić środki z EFIS. Istnieje możliwość łączenia środków inwestycyjnych na szczeblu poszczególnych projektów, tak aby ich część była finansowana z EFSI, a druga część z EFIS. Trzeba jeszcze dokonać ustaleń dotyczących zarządzania łączeniem tych funduszy.

Jaka jest rola EFSI w planie inwestycyjnym dla Europy?

W okresie 2014–2020 z EFSI udostępniono na potrzeby państw członkowskich i regionów około 450 mld EUR. Największy obszar inwestycji unijnych na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu stanowią połączone polityki spójności, rozwoju obszarów wiejskich i morska.

Programy realizowane z EFSI wniosą znaczny wkład w realizację celów planu inwestycyjnego, a zaangażowanie państw członkowskich w efektywniejsze wykorzystywanie EFSI stanowi uzupełniający element tego planu. Intencją jest tu strukturyzacja EFSI w celu stymulowania większej liczby inwestycji publicznych, i przede wszystkim prywatnych, poprzez wzmocnienie wykorzystywania instrumentów finansowych.

Czym są instrumenty finansowe EFSI?

Państwa członkowskie i regiony są zachęcane do korzystania z instrumentów finansowych jako efektywnego i zrównoważonego sposobu udzielania wsparcia ukierunkowanego na priorytety programu współfinansowane przez EFSI. Instrumenty finansowe służą do finansowania projektów wykonalnych finansowo, tzn. takich, co do których oczekuje się, że wygenerują dochód lub zapewnią oszczędności wystarczające do tego, aby udało się zwrócić otrzymane wsparcie.

W porównaniu z tradycyjnymi dotacjami instrumenty finansowe mają co najmniej cztery główne zalety.

- ▶ Za pomocą tego samego budżetu **można sfinansować znacznie więcej inwestycji** (efekt dźwigni).
- ▶ Z uwagi na to, że instrumenty finansowe wiążą się zazwyczaj z zaangażowaniem podmiotów prywatnych (banków lub firm), istnieje **wewnętrzny bodziec sprzyjający rentowności wspieranych inwestycji**.
- ▶ Dzięki obrotowemu charakterowi instrumentów finansowych są one **nadal dostępne również po zakończeniu okresu programowania**.
- ▶ Instrumenty te są także elastyczne i mogą zapewniać **wsparcie w formie najlepiej dostosowanej do danej inwestycji** (jak pokazano poniżej).

Przykłady instrumentów finansowych

▶ **KREDYTY I POŻYCZKI** są przyznawane firmie lub osobie fizycznej i trzeba je zwracać zgodnie z określonym wcześniej harmonogramem. Kredyty subsydiowane wykorzystuje się, gdy banki nie chcą pożyczać środków lub oferować finansowania na lepszych warunkach (np. niższa stopa procentowa, dłuższy okres spłaty lub mniejsze zabezpieczenia).

ESTONIA program udzielania kredytów finansowany z EFRR był źródłem wsparcia przy renowacji zgodnie ze współczesnymi standardami 619 starych kamienic mieszczących ponad 22 tys. mieszkań, co pozwoliło zapewnić znaczną oszczędność energii oraz poprawę warunków życia ich mieszkańców.

▶ **MIKROKREDYTY** to niewielkie pożyczki udzielane osobom fizycznym i bardzo małym firmom, które często nie mają dostępu do usług finansowych. Pożyczki te są zazwyczaj udzielane na krótki okres i bez żadnych zabezpieczeń lub przy niewielkich zabezpieczeniach.

WĘGRY połączony program mikrokredytów i dotacji finansowany z EFRR poprawił sytuację ponad 9 tys. rozwijających się mikroprzedsiębiorstw poprzez ułatwienie im dostępu do środków finansowych.

(1) Plan inwestycyjny dla Europy [COM(2014) 903 wersja ostateczna].

JAK DZIAŁAJĄ INSTRUMENTY FINANSOWE EFSI

► **GWARANCJE** dają pożyczkodawcom pewność, że kapitał zostanie im w całości lub części zwrócony, jeśli pożyczający będzie miał kłopoty ze spłatą zaciągniętego kredytu.

RUMUNIA program gwarancji finansowany z EFRROW udzielił gwarancji ponad 694 beneficjentom (rolnikom i wiejskim MŚP), aby pomóc im w usprawnieniu metod produkcji oraz w ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego. Do chwili obecnej program ten pomógł w utworzeniu lub utrzymaniu 10 200 miejsc pracy.

► **INSTRUMENTY KAPITAŁOWE** umożliwiają inwestowanie kapitału w firmę w zamian za całość lub część udziałów w tym przedsiębiorstwie. Inwestor kapitałowy może sprawować częściową kontrolę nad zarządzaniem firmą i może uczestniczyć w podziale jej zysków. Do tej grupy instrumentów należy kapitał wysokiego ryzyka, kapitał załączkowy oraz kapitał na rozruch. Zwrot zależy od rozwoju gospodarczego oraz od rentowności firmy.

NIEMCY finansowany z EFRR instrument kapitałowy wysokiego ryzyka zainwestował w 45 młodych firm w Saksonii, pomagając im w przejściu przez trudną fazę rozruchu i wspierając ich rozwój, co pozwoliło tym firmom skorzystać z innowacyjnych koncepcji i technologii. Pomogło to w utworzeniu lub utrzymaniu ponad 450 miejsc pracy.

Jak działają instrumenty finansowe EFSI?

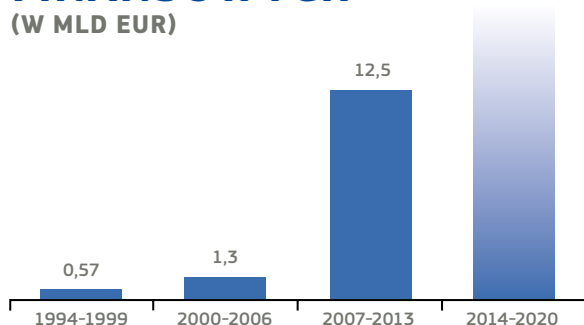
Przed dokonaniem przydziału pieniędzy dla instrumentu finansowego instytucje zarządzające muszą ocenić, co, dlaczego i komu jest potrzebne. W regionie mogą na przykład istnieć rozwinięte technologicznie firmy, które nie mają dostępu do zwykłych bankowych środków finansowania, gdyż realizowane przez nie projekty są zbyt ryzykowne. Mogą też istnieć bardzo małe firmy i drobni przedsiębiorcy, którzy nie mogą otrzymać kredytów, gdyż nie mają historii kredytowej w banku ani żadnych zabezpieczeń do zaoferowania. Na podstawie wnikliwej oceny potrzeb można utworzyć z myślą o nich jeden lub kilka instrumentów finansowych.

Instrumenty finansowe są zazwyczaj zarządzane przez instytucje finansowe działające na szczeblu krajowym lub regionalnym (takie jak banki), które wybrała instytucja zarządzająca i którym powierzyła zarządzanie tymi instrumentami w swoim imieniu. Instrumenty finansowe korzystające z EFSI są z tego względu udostępniane regionalnie lub lokalnie, często przez instytucje, które są już zaznajomione z podmiotami, które ostatecznie otrzymują wsparcie.

Wsparcie dla regionów UE zachęcające je do częstszego i skuteczniejszego korzystania z instrumentów finansowych EFSI

Instrumenty finansowe udostępniane w ramach programów wspomaganých z EFRR i EFS w ostatnich latach znacznie się rozwinęły – geograficznie, finansowo, a także sektorowo. W kontekście planu inwestycyjnego dla Europy oczekuje się, że w latach 2014–2020 udostępniane przez nie kwoty powinny jeszcze bardziej wzrosnąć. Celem ogólnym jest ponad dwukrotne zwiększenie wykorzystania instrumentów finansowych.

WKŁADY PROGRAMU NA RZECZ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (W MLD EUR)

Solidne i bardziej konkretne ramy legislacyjne

Dażenie do intensywniejszego wykorzystywania instrumentów finansowych jest wspierane przez ramy legislacyjne, które dopuszczają stosowanie tych instrumentów w ramach wszystkich rodzajów programów EFSI (krajowych, regionalnych, transnarodowych i transgranicznych) oraz wszystkich jedenastu celów tematycznych EFSI. Instytucje zarządzające dysponują również większą liczbą opcji wdrażania, na przykład „standardowymi” instrumentami finansowymi oferującymi standardowe warunki.

Solidniejsze i bardziej konkretne ramy prawne eliminują także słabości prawodawstwa z lat 2007–2013, które było czasami zbyt niejasne i prowadziło do negatywnych posunięć, takich jak „przetrzymywanie” pieniędzy w funduszach holdingowych, aby obejść zasady dotyczące okresu kwalifikowalności bez osiągnięcia pozytywnych efektów w gospodarce realnej. Obecnie wdrożono nowe postanowienia zabezpieczające: obowiązkowa ocena *ex ante* powinna zapewnić tworzenie instrumentów finansowych tylko wtedy, gdy są potrzebne, a stopniowe wypłaty zapewnią udostępnianie dalszych środków tylko wtedy, gdy poprzednie środki zostały zainwestowane w realną gospodarkę. Ponadto ukierunkowane na wyniki opłaty za zarządzanie będą jeszcze bardziej zachęcać instytucje zarządzające funduszami do tego, aby działało się to jak najszybciej.

INICJATYWA FI-COMPASS WYTYCZA KIERUNKI SWOJEGO DZIAŁANIA

Inicjatywa fi-compass została powołana przez Komisję Europejską oraz Europejski Bank Inwestycyjny w dniach 19–20 stycznia, na publicznej konferencji w Brukseli, w której wzięło udział ponad 400 instytucji zarządzających i finansowych oraz innych zainteresowanych podmiotów.

Partnerstwo między Komisją i EBI podkreślili **Jyrki Katainen**, wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej, oraz **Wilhelm Molterer**, wiceprezes Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Wyrazili oni wspólną chęć doprowadzenia do wzrostu popularności instrumentów finansowych EFSI oraz stwierdzili, że inicjatywa fi-compass będzie stanowić ważny element planu inwestycyjnego dla Europy.

Przed wszystkim należało ustalić, jak instrumenty finansowe mogą uzupełnić korzystanie z dotacji z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Szczególną uwagę zwrócono na uczenie się poprzez praktykę. „Pionierzy” instrumentów finansowych mieli się dzielić z innymi swoją wiedzą specjalistyczną i opowiadać o swoich sukcesach. Kilka instytucji krajowych i lokalnych przedstawiło studia przypadków, w ramach których opisano przykłady przezwycięzania przeszkód administracyjnych, nawiązywania owocnej współpracy oraz udanych wdrożeń z lat 2007–2013.

WIĘCEJ INFORMACJI
www.fi-compass.eu

fi compass

▶ Jyrki Katainen, wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej (po prawej), i Wilhelm Molterer, wiceprezes Europejskiego Banku Inwestycyjnego (po lewej), podczas inauguracji inicjatywy fi-compass.

Doradztwo techniczne: inicjatywa fi-compass

Usługi pomocy i doradztwa są udostępniane instytucjom zarządzającym i innym zainteresowanym podmiotom za pośrednictwem nowej inicjatywy fi-compass, która pomaga im wykorzystać wszystkie możliwości oferowane przez instrumenty finansowe EFSI. Platforma fi-compass będzie także ważnym elementem centrum doradztwa przewidzianego w planie inwestycyjnym dla Europy.

Inicjatywa ta została uruchomiona przez Komisję Europejską we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Jest to unikatowa usługa na potrzeby wszystkich europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz wszystkich celów tematycznych. Stanowi więc zamiennik udanych inicjatyw pomocy technicznej z okresu programowania 2007–2013: inicjatywy JEREMIE dla przedsiębiorstw, inicjatywy JESSICA wspierającej rozwój obszarów wiejskich oraz inicjatywy JASMINE dotyczącej mikrokredytów.

Aspekt horyzontalny inicjatywy fi-compass

W aspekcie horyzontalnym inicjatywy fi-compass planuje się stopniowo rozwijać i rozpowszechniać wiedzę specjalistyczną niezbędną do wdrażania instrumentów finansowych finansowanych z EFSI, co przyniesie korzyści wszystkim instytucjom zarządzającym funduszami EFSI. Zaprojektowano ją tak, aby zaspokajała potrzeby tych instytucji poprzez udostępnianie wiedzy praktycznej i narzędzi do nauczania, takich jak podręczniki do realizacji konkretnych procedur, arkusze informacyjne ze skróconymi instrukcjami, moduły e-uczenia się, indywidualne seminaria szkoleniowe oraz imprezy umożliwiające nawiązywanie kontaktów.

Aspekt wieloregionalny inicjatywy fi-compass

W ramach aspektu wieloregionalnego inicjatywy fi-compass planuje się udostępniać środki finansowania z UE, na podstawie zaproszeń do składania wniosków, na potrzeby projektów zgłaszanych przez co najmniej dwie instytucje zarządzające i obejmujących co najmniej dwa państwa członkowskie. Będzie się przy tym dokonywać oceny możliwości wykorzystania instrumentów finansowych EFSI zaspokajających potrzebę inwestycyjną wspólną dla danych regionów. Zazwyczaj wymaga to prac przygotowawczych, takich jak analiza rynku oraz ewentualne projektowanie instrumentów finansowych, w szczególności w konkretnych obszarach tematycznych, takich jak włączanie Romów lub w kontekście strategii makroregionalnych. Projekty realizowane w ramach wniosków wieloregionalnych będą zapewniać instytucjom zarządzającym z różnych państw członkowskich UE unikatową możliwość współpracy ze sobą, a także z instytucjami finansowymi, jak również korzyści wynikające z uczenia się od siebie nawzajem.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI

Więcej szczegółów na temat działań prowadzonych w ramach aspektu horyzontalnego inicjatywy fi-compass można znaleźć w programie pracy na rok 2015, który zamieszczono (wraz z najnowszymi informacjami na temat zaproszeń do składania wniosków w ramach aspektu wieloregionalnego inicjatywy fi-compass) pod adresem: www.fi-compass.eu

▶ SŁOWENIA KONCENTRUJE SIĘ NA DŁUGOFALOWYM WZROŚCIE GOSPODARCZYM I ROZWOJU

Panorama rozmawia z Alenką Smerkolj, ministrem ds. rozwoju, projektów strategicznych i spójności, o przyjęciu słoweńskiej umowy partnerstwa oraz słoweńskiego programu operacyjnego, a także o celach wsparcia dla tego kraju z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

▶ Jak zorganizowali Państwo proces przygotowań do zawarcia umowy partnerstwa z UE? Jakie były najważniejsze mocne strony tego systemu?

Ostatnie miesiące 2014 r. były bardzo dynamiczne dla wszystkich podmiotów uczestniczących we wdrażaniu w Słowenii unijnej polityki spójności. W ramach wieloletnich ram finansowych na okres 2014–2020 Słowenia może otrzymać 3,2 mld EUR lub 4,1 mld EUR łącznie z funduszami dostępnymi w ramach polityki rolnej i polityki rybołówstwa. Cieszę się, że Słowenia – we współpracy z poszczególnymi ministerstwami i Komisją Europejską – z powodzeniem zakończyła proces przygotowywania obu kluczowych dokumentów, tzn. umowy partnerstwa, która została zatwierdzona pod koniec października, oraz programu operacyjnego zatwierdzonego w połowie grudnia.

Departament Rozwoju i Europejskiej Polityki Spójności (Government Office for Development and European Cohesion Policy, GODC), którym kieruję, koordynował proces przygotowywania tych dokumentów, które były opracowywane przez poszczególne ministerstwa oraz inne zainteresowane podmioty uczestniczące w tym procesie. Przez cały czas brano przy tym pod uwagę zasadę przejrzystości i zgodności z dokumentami opracowanymi w ramach unijnego dorobku prawnego (acquis). Elementy odnoszące się do wdrażania konkretnych polityk rozwoju, stanowiące wkład poszczególnych sektorów, zostały przygotowane przez odpowiednie ministerstwa. W trakcie tego procesu dokonywano aktywnej koordynacji i przeprowadzano konsultacje z radami z obu regionów objętych polityką spójności, a także z partnerami społecznymi, młodzieżą i przedstawicielami sektora gospodarczego oraz organizacji pozarządowych. Chcieliśmy uniknąć metody stosowanej do tej pory, a mianowicie rozdziału kwot

między ministerstwa oraz na poziomie terytorialnym. Naszym celem było również uniknięcie rozdrobnienia inwestycji oraz, w niektórych przypadkach, dublowania środków. Uważam, że udało nam się przeprowadzić i zakończyć proces programowania naprawdę efektywnie.

▶ W jakim stopniu umowa partnerstwa i program operacyjny są efektem współpracy między głównymi zaangażowanymi podmiotami (ministerstwami, regionami, miastami, firmami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi itp.)?

Podstawowe znaczenie dla projektowania wysokiej jakości dokumentów strategicznych ma szeroko rozumiana koordynacja. Zorganizowaliśmy debaty publiczne, warsztaty, konsultacje i 24 wizyty w regionach. W debatach tych wzięli udział przedstawiciele wszystkich kluczowych zainteresowanych podmiotów. Czasami pojawiały się sprzeczne stanowiska, ale było ich naprawdę niewiele. Udało nam się odsunąć te rozbieżności na bok i skupić się na wspólnych interesach, a mianowicie na zapewnieniu beneficjentom jak najszybszego dostępu do funduszy unijnych, zwłaszcza z tego względu, że są to teraz jedyne dostępne fundusze przeznaczone na rozwój. Dlatego dokumenty te stanowią wyraz szerokiego konsensusu, który udało się osiągnąć w kwestii wdrażania w Słowenii w latach 2014–2020 unijnej polityki spójności.

▶ Czego oczekują Państwo od ścisłej koordynacji rozwoju pięciu funduszy? Jak zamierzają Państwo wprowadzić spójne podejście?

Mogę bez wahania powiedzieć, że przyjęcie umowy partnerstwa jeszcze bardziej zacieśni współpracę instytucji zarządzających i zapewni większe możliwości integracji. Środki dostępne w ramach pięciu funduszy powinny naprawdę zostać wykorzystane w celu osiągnięcia wybranych celów tematycznych. Określiłiśmy mechanizmy koordynacji wdrażania programów i projektów, trzeba też będzie włożyć sporo wysiłku w usprawnienie bieżącej współpracy oraz wymiany informacji i pomysłów na szczeblu operacyjnym.

▶ Jakie główne zmiany wprowadzono w programie operacyjnym w porównaniu z okresem 2007–2013?

Pierwszym naszym zadaniem była zmiana sposobu myślenia, teraz musimy zmienić sposób działania – odchodzimy od

► LUBLANA, SŁOWENIA: Nowe budynki Wydziału Chemii i Technologii Chemicznej oraz Wydziału Informatyki zapewniły wzrost możliwości badawczych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technologii.

„ Naszym celem nie będzie już wyłącznie absorbowanie wszystkich dostępnych funduszy unijnych, ale także kreowanie długofalowych korzyści i osiągnięcie wyników pozytywnych dla Słowenii. ”

► ALENKA SMERKOLJ – MINISTER DS. ROZWOJU, PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH I SPÓJNOŚCI, SŁOWENIA

inwestowania w infrastrukturę i zaczynamy się bardziej koncentrować na projektach z jasno zdefiniowanymi strategiami oraz na konkretnych celach i wynikach. I na tym właśnie polega główna różnica pomiędzy okresami programowania 2014–2020 i 2007–2013. Naszym celem jest współfinansowanie do 2023 r. projektów, które zwiększą konkurencyjność gospodarki słoweńskiej i zapewnią tworzenie wysokiej jakości, długoterminowych miejsc pracy. Aby to osiągnąć, planujemy wprowadzić szereg zmian w warunkach wdrażania programów i projektów, a mianowicie zaproszenia do składania wniosków zgodnie z zasadami konkurencji, e-zaproszenia oraz połączenie zwrotnych i bezzwrotnych środków finansowania. Zamierzamy także utworzyć e-punkt informacyjny, który będzie udzielać potencjalnym beneficjentom istotnych informacji. Naszym celem nie będzie już wyłącznie absorbowanie wszystkich dostępnych funduszy unijnych, ale także kreowanie długofalowych korzyści i osiągnięcie wyników pozytywnych dla Słowenii.

► Jakich wyników spodziewają się Państwo pod koniec tego siedmioletniego okresu?

Do chwili obecnej Słowenia skutecznie absorbowała fundusze unijne i mamy wszelkie podstawy, aby sądzić, że z końcem 2015 r. wchłoniliśmy w maksymalnym możliwym stopniu wszystkie fundusze przewidziane na okres 2007–2013. Każdy region i każda gmina w Słowenii wdrożyły co najmniej jeden projekt, który uzyskał wsparcie UE. W rzeczywistości liczba

tych projektów przekracza 5 000, co uprawnia nas do uzasadnionego optymizmu. W kontekście absorpcji funduszy unijnych uważam, że mamy przed sobą świetlaną przyszłość. Dysponujemy niezbędną wiedzą i doświadczeniem, naszym zadaniem jest także stosowanie, jak również dalsze zdobywanie takiej wiedzy i doświadczeń w okresie programowania 2014–2020. Obecnie zadaniem każdego podmiotu uczestniczącego we wdrażaniu unijnej polityki spójności jest realistyczna ocena rodzaju projektów istotnych dla dalszego rozwoju Słowenii. Musimy się skoncentrować na przygotowaniu dobrze opracowanych projektów i skutecznie je wdrożyć nie tylko w kategoriach absorpcji, ale także w kontekście osiągnięcia wyznaczonych celów i zaplanowanych wyników. Dopiero po osiągnięciu tego wszystkiego będziemy w stanie ocenić nasz sukces. Wierzę, że ten sukces osiągniemy.

► Co dało Państwu to doświadczenie i co zrobiliby Państwo inaczej, mając wówczas obecną wiedzę?

Jak Państwo widać, w ciągu ostatnich trzech lat w Słowenii odnotowano kilka zmian w kierownictwie rządu, a także inne zmiany organizacyjne, które bez wątpienia opóźniły przygotowanie tych dokumentów. Dysponując zdobytym doświadczeniem, podeszlibyśmy do procesu przygotowywania dokumentów bardziej systematycznie, a stabilniejsza struktura rządów przyczyniłaby się zdecydowanie do przestrzegania prostszych wytycznych. Zaprosilibyśmy także do udziału w procesie przygotowywania dokumentów ekspertów zewnętrznych.

► WIĘCEJ INFORMACJI
www.svrk.gov.si/en/

REPUBLIC OF SLOVENIA
 GOVERNMENT OFFICE FOR DEVELOPMENT
 AND EUROPEAN COHESION POLICY

▶ POLITYKA SPÓJNOŚCI W NIEMCZECH

KORZYŚCI WDROŻENIOWE WYNIKAJĄCE Z WYPRZEDZAJĄCEGO PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Wdrażanie programów finansowania w Niemczech wymaga współpracy wielu władz ze szczebla federalnego i regionalnego. Panorama przeprowadziła wywiad z sekretarzem stanu Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Energetyki, Rainerem Baake, na temat znaczenia wczesnego rozpoczynania rozmów oraz przyszłych wyzwań, z którymi będą się musiały zmierzyć Niemcy.

▶ Jakich ustaleń dokonali Państwo, przygotowując roboczą wersję niemieckiej umowy partnerstwa? Jakie były mocne i słabe strony tego procesu?

Umowa partnerstwa była przygotowywana w ścisłej współpracy z władzami federalnymi i regionalnymi. Jest to zgodne ze strukturą federalną w Niemczech: w kwestiach związanych z UE pierwszym punktem kontaktu są władze federalne. W tym przypadku za koordynowanie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych odpowiada Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energetyki. Jest ono także odpowiedzialne za opracowanie roboczej wersji umowy partnerstwa. Jednak za regionalną politykę gospodarczą odpowiadają władze regionalne. Określają one własne regionalne strategie finansowania i na podstawie tych strategii opracowują programy operacyjne.

Mamy wielopoziomowy system zarządzania, a władze federalne i regionalne współpracowały ściśle ze sobą od samego początku prac nad umową partnerstwa. W miarę możliwości umowa partnerstwa i programy operacyjne były formułowane równolegle.

Zaczęliśmy prace nad umową partnerstwa bardzo wcześnie – już w połowie 2012 r. – w tym samym czasie, gdy pojawiły się początkowe propozycje pakietu legislacyjnego opracowane przez Komisję. Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energetyki zaprosiło wtedy do udziału w tym procesie inne ministerstwa federalne, rządy regionalne oraz przedstawicieli społeczeństwa

obywatelskiego. Omówiliśmy kierunki strategii podczas początkowych „warsztatów” i nakreśliliśmy precyzyjny harmonogram prac. W trakcie tego procesu doszło do dyskusji – dotyczyły one częściowo funduszy jako całości, a także konkretnych funduszy. Zadbaliśmy również o to, aby od samego początku intensywnie zaangażować w te dyskusje Komisję Europejską.

Dzięki współpracy byliśmy w stanie przekazać Komisji Europejskiej początkowy, nieformalny szkic umowy partnerstwa już w sierpniu 2013 r. Potem nastąpiły intensywne negocjacje z Komisją. Tam, gdzie uznano to za konieczne, tekst został poprawiony. Oficjalną wersję dokumentu mogliśmy więc już przekazać na początku 2014 r., a Komisja zatwierdziła ją w maju 2014 r.

▶ Państwa zdaniem, w jakim zakresie umowa partnerstwa jest wynikiem współpracy między najważniejszymi zaangażowanymi w ten proces podmiotami (ministerstwami, regionami, miastami, firmami, instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi itd.)?

Sformułowanie umowy partnerstwa jako strategii ramowej dla około 50 programów operacyjnych z pewnością byłoby niemożliwe bez konstruktywnej współpracy wszystkich uczestników. Oprócz naszej intensywnej współpracy z ministerstwami i regionami, w ramach przygotowań do nowego okresu finansowania odnotowaliśmy też intensywny udział ze strony partnerów gospodarczych i społecznych, instytucji naukowych oraz przedstawicieli miast i gmin. Ten rodzaj współpracy to w Niemczech trwała i ceniona tradycja. W obecnym okresie programowania zakres tego współdziałania jeszcze bardziej rozszerzono – Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energetyki zadbało o to, aby w prace przygotowawcze do sformułowania umowy partnerstwa byli od samego początku zaangażowani także przedstawiciele niemieckich organizacji patronackich. W szczególności brali oni udział w ogólnych sesjach informacyjnych oraz w opracowywaniu roboczych wersji dokumentów. Mieli regularnie możliwość podnoszenia kwestii, które uważali za ważne.

Oprócz współpracy na szczeblu federalnym trwała też intensywna współpraca na szczeblu regionalnym. Regiony zadbały również o to, aby w proces opracowywania ich programów operacyjnych od samego początku byli intensywnie zaangażowani partnerzy gospodarczy, społeczni i inni.

Nasi partnerzy brali aktywny udział w dyskusjach dotyczących treści dokumentów, przyczyniając się tym samym do sukcesu tego procesu. Ta wymiana pomysłów była szczególnie ważna, ponieważ działaliśmy pod większą presją niż kiedyś, próbując określić priorytety zgodnie z obowiązkiem „koncentracji tematycznej”. Potrzeba koncentracji zasobów tak naprawdę okazała się jeszcze większa z uwagi na cięcia funduszy w obecnym okresie. Jesteśmy zadowoleni, że udało nam się w tej kwestii osiągnąć szeroko zakrojony konsensus z naszymi partnerami.

► Państwa zdaniem, jakie wyniki osiągną Niemcy pod koniec okresu finansowania 2014–2020?

Nawet w okresie 2007–2013 programy niemieckie były ukierunkowane na wzrost gospodarczy i zwiększenie liczby miejsc pracy. Znaczną uwagę poświęcono finansowaniu badań i innowacji, kształcenia, MŚP, energooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki oraz właściwej infrastruktury. Zgodnie z celami polityki regionalnej dostępne środki finansowe przeznaczono głównie dla mniej rozwiniętych regionów.

Z badań wynika, że było to podejście właściwe. Dlatego też będziemy się starali zastosować kilka skutecznych środków w bieżącym okresie finansowania. Z drugiej strony, stoimy w obliczu nowych i stale rosnących wyzwań, które będziemy musieli wziąć pod uwagę w przyszłości. Należą do nich zmiana demograficzna, spodziewany niedobór wykwalifikowanej siły roboczej, zmiana klimatu i przekształcenie systemu energetycznego. Musimy także rozważyć kwestie takie, jak dysproporcje w innowacyjności firm oraz ryzyko ubóstwa pewnych grup, a także rozwój obszarów o szczególnie słabej infrastrukturze.

Wiele spośród tych wyzwań występuje we wszystkich regionach. Nie da się też zaprzeczyć, że nawet w Niemczech istnieją znaczne dysproporcje między regionami. Chcemy do 2020 r. konsekwentnie zmniejszać te dysproporcje przy wsparciu EFSI poprzez rozdzielanie pieniędzy w ukierunkowany sposób, aby propagować wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy.

► Czego się Państwo dowiedzieli dzięki temu procesowi i, oceniając z perspektywy czasu, co zrobiliby Państwo inaczej?

Jesteśmy bardzo zadowoleni, że podczas opracowywania roboczej i ostatecznej wersji umowy partnerstwa udało nam się tak ściśle współpracować ze wszystkimi uczestnikami, w duchu wzajemnego zaufania. Dobrą decyzją było również tak wczesne rozpoczęcie prac nad treścią tej umowy. Wymagało to sporej odwagi, gdyż w owym czasie nie było dokładnie wiadomo, jaką ostateczną postać przybiorą te ramy prawne. Dlatego w trakcie nieformalnych rozmów potrzebowaliśmy od wszystkich uczestników pewnej dozy elastyczności i konstruktywnej wymiany myśli.

Czasami, zwłaszcza gdy zajmowaliśmy się rozwojem obszarów wiejskich, wolelibyśmy, aby Komisja określiła swoje wymagania wcześniej i jaśniej – bez ich późniejszego zmieniania, niekiedy już w całkiem późnej fazie procesu. Na ogół jednak rozmowy z Komisją były bardzo konstruktywne. W szczególności, w trakcie tych rozmów otrzymywaliśmy wsparcie ze strony działu odpowiadającego za obsługę partnerów niemieckojęzycznych (German desk) oraz odpowiedzialnego za te sprawy dyrektora z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej. Razem zdołaliśmy znaleźć dobre rozwiązania kompromisowe, które powinny pozwolić na udane dalsze korzystanie w Niemczech z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych do 2020 r.

► WIĘCEJ INFORMACJI
www.die-strukturfonds.de

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Energy

► NORD-PAS DE CALAIS REGION W FAZIE TRANSFORMACJI

Region Nord-Pas de Calais we Francji przechodzi obecnie modernizację będącą wynikiem opracowanych dla niego programów operacyjnych oraz wsparcia z funduszy unijnych. Daniel Percheron, przewodniczący Rady Regionalnej, opowiada o zmianach już wprowadzonych i tych, które nastąpią, gdy na początku 2016 r. region połączy się z sąsiednią Pikardią.

► Jak przebiegały negocjacje dotyczące przyjęcia programu operacyjnego dla Państwa regionu? Jakie zmiany nastąpiły od poprzednich negocjacji?

Chciałbym pochwalić wysoką jakość dyskusji, jakie miały miejsce podczas negocjacji z przedstawicielami Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej, dzięki czemu po dwóch latach pracy mogliśmy 11 grudnia ubiegłego roku przyjąć regionalny plan operacyjny oparty na Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskim Funduszu Społecznym (EFRR/EFSS).

Jako region Nord-Pas de Calais wykazaliśmy się inicjatywą, organizując wspólnie z państwem ważne konsultacje na szczeblu regionalnym, w duchu „Europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych”. Aby wykonać to zadanie, zorganizowaliśmy cztery grupy robocze, w skład których weszły zainteresowane podmioty lokalne i specjalistyczne (rozwój gospodarczy, badania naukowe, MŚP i ICT; środowisko, dostosowanie do zmian klimatu i transport; kształcenie, szkolenia i włączenie społeczne; rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych). Każda z tych grup spotkała się co najmniej trzy razy, a w spotkaniach brało udział średnio po 150 osób. Konferencje regionalne i komitety sterujące, które zgromadziły decydentów politycznych i gospodarczych z regionu, włożyły wiele wysiłku, aby zrealizować postawione zadanie. Ponadto zebraliśmy nie mniej niż 800 pisemnych opinii, które wzbogaciły nasz program operacyjny.

Główna zmiana w nowym okresie polega na tym, że nadzór nad zarządzaniem zdecentralizowanymi usługami państwa w regionie przekazano instytucjom regionalnym, które będą

teraz głównymi podmiotami zarządzającymi pozyskanymi funduszami. To właśnie dlatego region po raz pierwszy przewodniczył negocjacom. Tym nowym obowiązkom towarzyszyło przeniesienie pracowników ze szczebla państwowego oraz reorganizacja naszych służb.

► Jak polityka spójności może się przyczynić się do rozwoju gospodarczego regionu Nord-Pas de Calais? Dlaczego program operacyjny obejmuje znaczne inwestycje w kwestie ochrony środowiska? Którym obszarom chciałoby Państwo nadać priorytet w kontekście inteligentnej specjalizacji?

Dzięki polityce spójności region zdołał zachować i często nawet jeszcze wzmocnić swoje mocne strony w wyniku wykorzystania zmobilizowanych funduszy: wzmocniono szkolnictwo wyższe i zdolności badawcze, wdrożono regionalną strategię innowacji – w szczególności w dziedzinie bardziej konkurencyjnych klastrów, doceniono działania, w których osiągnęliśmy doskonałość, oraz wyłoniono nowe obszary działalności na przyszłość, przekształcono też wizerunek regionu i zwiększono jego atrakcyjność, co symbolizuje nowe Muzeum Luwru w Lens. Ponadto konieczność wdrażania innowacji oraz potrzeba zmniejszenia uzależnienia od paliw kopalnych doprowadziły zaangażowane w proces podmioty do podjęcia prawdziwych reform gospodarczych opartych na przemianach ekologicznych, tzw. trzeciej rewolucji przemysłowej. W pracach tych uczestniczył ekonomista **Jeremy Rifkin**.

Jak Państwo prawdopodobnie wiedzą, ochrona środowiska to kwestia bardzo ważna dla regionu takiego jak nasz, cały czas przechodzącego transformację przemysłową. W naszym regionie musimy sobie radzić z przykrymi pozostałościami bardzo intensywnej przeszłości przemysłowej, w tym na przykład z licznymi obszarami nieużytków.

Podstawowe znaczenie dla gospodarczej przyszłości naszego regionu ma także kwestia inteligentnej specjalizacji w ramach regionalnej strategii badań naukowych i innowacji. Zdecydowaliśmy się ukierunkować na sześć strategicznych obszarów działalności (transport i ekomobilność; zdrowie i żywność; przetwarzanie bez granic (ubiquitous computing) i internet przedmiotów (Internet of Things); chemia, materiały i recykling; przetwarzanie obrazów cyfrowych i branże kreatywne; energetyka).

▶ **Zawsąd słyszy się żądanie uproszczenia sposobu zarządzania funduszami europejskimi. Jak Państwa region może się do tego konkretnie przyczynić?**

Bardzo ważne jest udzielanie kierownikom projektów maksymalnego możliwego wsparcia oraz ułatwianie im ubiegania się o środki finansowania z UE. Konkretnym przykładem jest tu opracowanie dokumentu wdrożeniowego przeznaczonego dla wszystkich podmiotów otrzymujących takie środki. Celem tego dokumentu jest zsyntetyzowanie istotnych informacji do postaci kart działań wyjaśniających procedury i podstawowe kryteria kwalifikowalności.

▶ **Co dzieje się 19 lutego, czyli w dniu ogłoszenia planu operacyjnego opartego na EFRR/ERDF? Jakie będą Państwa następane kroki?**

Skala zainteresowania dniem ogłoszenia przekroczyła nasze oczekiwania – chęć udziału w imprezie zgłosiło 1300 osób. To prawdziwy dowód, że Europa jest dla nas ważna. Potwierdza to też wagę, jaką zainteresowane podmioty z naszego regionu przywiązują do tego nowego europejskiego programu finansowania, który zapewni nam w ciągu kolejnych siedmiu lat tak korzystną dla nas przejrzystość finansową. Ten aspekt jest szczególnie ważny w chwili, gdy finanse publiczne znajdują się w naprawdę trudnej sytuacji.

▶ **Jakie będą skutki planowanego połączenia regionu Nord-Pas de Calais z Pikardią, co ma nastąpić 1 stycznia 2016 r.?**

Wraz z naszymi odpowiednikami z Pikardii przygotowujemy się do tej bardzo poważnej operacji. Francja planuje przekształcić 22 regiony metropolitalne w 13. W kontekście funduszy europejskich będziemy do roku 2020 nadal realizować dwa odrębne programy operacyjne. Nie powstrzyma nas to jednak od zdecydowanych działań mających na celu wykorzystanie efektów synergii w innych obszarach. Zamierzamy na przykład zapewnić kierownikom projektów dostęp do programów takich jak Interreg lub Horyzont 2020.

Dla naszego nowego regionu ważne będzie to, co się stanie po roku 2020, czyli jaką pozycję zajmie on w myśl słynnej nomenklatury NUTS? Jaki będzie status naszego regionu w trakcie łączenia dwóch regionów? Będziemy bardzo uważnie śledzić początkowe prace Komisji Europejskiej nad tą kwestią, które rozpoczną się w 2015 r.

▶ **WIĘCEJ INFORMACJI**
www.nordpasdecalais.fr

RÉGION
NORD-PAS DE CALAIS

▶ **Muzeum Luwru w Lens: regionalny oddział Muzeum Luwru w Lens ilustruje wpływ, jaki fundusze polityki spójności mogą wywierać na rewitalizację i modernizację w regionach. Muzeum powstało w miejscu istnienia dawnej kopalni węgla i od połowy lat 2000. pobudza rewitalizację miasta.**

▶ DOLNY ŚLĄSK PRZYGETOWUJE SIĘ DO WDRAŻANIA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO

Panorama przeprowadziła rozmowę z marszałkiem Cezarym Przybylskim na temat wpływu EFRR i EFS na województwo dolnośląskie (region dolnośląski) oraz planów regionu dotyczących skutecznego finansowania i wdrażania projektów.

▶ Jak przebiegały negocjacje dotyczące przyjęcia w Państwa regionie programu operacyjnego na lata 2014–2020? Co się zmieniło tym razem w porównaniu z poprzednimi negocjacjami?

Negocjacje w sprawie regionalnego planu operacyjnego (RPO) dla województwa dolnośląskiego trwały od września do grudnia 2014 r. W okresie tym doszło do wielu spotkań trójstronnych z udziałem przedstawicieli instytucji regionalnej odpowiedzialnej za wdrożenie programu (instytucja zarządzająca RPO dla Dolnego Śląska), Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju pełniącego w imieniu rządu polskiego funkcję koordynatora negocjacji oraz, oczywiście, przedstawicieli Komisji Europejskiej. Podczas negocjacji dotyczących poprzedniego RPO ważne były aspekty specyficzne dla regionu, jednak tym razem skupiono się na stosowaniu wspólnych postanowień wobec wszystkich bez wyjątku programów regionalnych.

Negocjacje przebiegały w szybkim tempie. Ważne było każde zdanie i często spędzano wiele godzin na omawianiu jednej kluczowej kwestii. Program ma 11 osi priorytetowych i 34 priorytety inwestycyjne, tak więc trzeba było omówić wiele ważnych kwestii – takich jak wskaźniki wybrane do wdrożenia, docelowe wartości, które trzeba będzie osiągnąć zgodnie z planem, oraz planowanie zintegrowanego podejścia terytorialnego.

Większość czasu zajęło omawianie tematów związanych z obniżeniem emisji, transportem i finansowaniem badań naukowych, a także z inwestycjami miękkimi, np. we włączenie społeczne i kształcenie. Ważnym punktem negocjacji była kwestia rozdziału środków z Europejskiego Funduszu Społecznego (gdyż Komisja domagała się przeznaczenia 66% wsparcia z EFS na

priorytety związane z wdrożeniem zalecenia Rady z 8 lipca 2014 r. w sprawie polskiego Krajowego Programu Reform na rok 2014 (zalecenia specyficzne dla Polski)). Wymagało to wprowadzenia znacznych zmian w alokacji środków przeznaczonych na cztery priorytety inwestycyjne finansowane z EFS, związane m.in. z tworzeniem miejsc pracy, aktywnym i zdrowym starzeniem się, dostępem do wysokiej jakości usług społecznych i opieki zdrowotnej, a także z dostosowaniem kształcenia i systemów szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

▶ Jak polityka spójności może się przyczynić do rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska?

Dzięki polityce spójności region stanie się bardziej atrakcyjny poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług i świadczenie takich usług. Ulegną zwiększeniu inwestycje w infrastrukturę transportową i badawczo-rozwojową, wzmocni się też efekt synergii między ochroną środowiska a rozwojem gospodarczym. Równie ważne jest zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez zapewnienie lepszego kształcenia i tworzenie nowych miejsc pracy.

Nie zakończono jeszcze wszystkich inwestycji rozpoczętych w ramach RPO dla Dolnego Śląska na lata 2007–2013. Jest jeszcze wcześnie, ale już teraz można dostrzec zmiany, jakie spowodowały one w rozwoju gospodarczym Dolnego Śląska. Rzecz jasna, pozostało jeszcze wiele do zrobienia.

▶ Jakie są zalety i wady nowego podejścia zakładającego łączenie różnych funduszy i instrumentów finansowych? Jak zapewnią Państwo spójność i komplementarność?

Zaletą łączenia funduszy jest bez wątpienia łatwiejszy nadzór nad wdrażanymi projektami, co może zapewnić ich większą spójność i komplementarność. Od teraz projekty wdrażane z wykorzystaniem środków z EFRR i EFS będzie nadzorować jedna instytucja zarządzająca. Możliwe będzie koordynowanie zaproszeń do składania wniosków projektowych dotyczących wdrażania tych samych celów, ale z różnych funduszy – na przykład działań edukacyjnych umożliwiających rozwijanie kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz u uczniów i studentów, a także działań inwestycyjnych, takich jak wyposażanie szkół w nowoczesny sprzęt i w materiały do nauczania. Pozwoli to wyeliminować niebezpieczeństwo dublowania podobnych

▶ **TECHPARK:** budowa centrum usługowego legnickiego parku technologicznego, które ma wspierać transfer innowacji oraz prowadzenie prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorców, wraz z infrastrukturą drogową i innymi środkami z zakresu zagospodarowania terenu w Legnicy. Pomoże to wyeliminować dysproporcje w rozwoju gospodarczym Dolnego Śląska.

środków finansowych z różnych funduszy oraz umożliwi wdrażanie kompleksowych projektów o właściwej strukturze.

Do korzyści zapewnianych przez instrumenty finansowe należą m.in. większe szanse na dostrzeżenie projektów, które są finansowo dobrze przemyślane i wiążą się z minimalnym ryzykiem niepowodzenia. Natomiast ich wadą może być mniejsza liczba zainteresowanych podmiotów składających wnioski. Obecnie przeprowadzamy analizę *ex ante* możliwości wykorzystania na Dolnym Śląsku w okresie 2014–2020 instrumentów finansowych podlegających zwrotowi i hybrydowych. Naszym głównym celem jest ocena adekwatności, formy i zakresu wykorzystania instrumentów finansowych, a także sformułowanie zaleceń dotyczących modelu wdrażania tych instrumentów oraz potrzebnych do tego środków.

▶ **Zewsząd słyszy się wnioski o uproszczenie zarządzania funduszami unijnymi – jak konkretnie Państwa region może pomóc w osiągnięciu tego celu?**

Aby uprościć zarządzanie, podjęliśmy działania, które mają ułatwić przyszłym beneficjentom pozyskiwanie środków na projekty oraz ich rozliczanie. Umożliwiliśmy składanie wniosków o finansowanie projektów z wykorzystaniem systemu informatycznego, co przyczyni się do znacznego uproszczenia tego procesu. Zostaną opracowane „Wytyczne dla beneficjentów” zawierające porady i wskazówki dla wszystkich podmiotów, które chcą i są w stanie realizować projekty. Wszystkie inne instytucje zaangażowane we wdrażanie programu operacyjnego postawiły sobie za cel uproszczenie procedur i udzielanie beneficjentom pomocy na każdym etapie.

▶ **Jakie kolejne działania planują Państwo obecnie, już po przyjęciu planu operacyjnego?**

Po przyjęciu tego planu rozpoczęliśmy prace związane z przygotowaniem do jego wdrożenia. Do najważniejszych zadań realizowanych obecnie przez instytucję zarządzającą należy powołanie komitetu monitorującego oraz dokonanie uzgodnień instytucjonalnych, na przykład z instytucjami pośredniczącymi oraz ze stowarzyszeniami zajmującymi się zintegrowanymi inwestycjami terytorialnymi.

Obecnie trwa dopracowywanie szczegółów, np. formułowanie szczegółowego opisu osi priorytetowych, kryteriów wyboru projektów i harmonogramu dotyczącego zaproszenia do składania wniosków, a także opracowywanie systemu funkcji i procedur oraz dokumentów składających się na wniosek, jak również przygotowywanie systemu informatycznego.

▶ **WIĘCEJ INFORMACJI**
www.dolnyslask.pl

LOWER SILESIA **DOLNY ŚLĄSK**

EFRR OBCHODZI 40. ROCZNICĘ SWOJEGO POWSTANIA

► **KOMISJA EUROPEJSKA POD PRZEWODNICTWEM FRANÇOIS-XAVIERA ORTOLIEGO, 1974 R.**
Celem strategii leżącej początkowo u podstaw nowo powstałej polityki regionalnej było zniwelowanie różnic w rozwoju regionów wynikających z silnej pozycji sektora rolniczego, przemian w przemyśle oraz bezrobocia strukturalnego.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który zyskał rangę głównego źródła inwestycji w unijnej strategii na rzecz „zatrudnienia i wzrostu gospodarczego” w regionach, rozpoczął swoją działalność raczej skromnie mniej więcej 40 lat temu. W chwili jego powstania nadrzędnym celem tego funduszu było wspieranie wzrostu gospodarczego mniej rozwiniętych regionów UE oraz doprowadzenie do ściślejszej integracji europejskich gospodarek.

W grudniu 1974 r. Komisja Europejska ogłosiła, że składająca się wówczas z dziewięciu państw członkowskich Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) utworzy Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego zadaniem będzie „finansowe wspieranie wzrostu gospodarczego należących do niej obszarów o najniższym poziomie rozwoju”.

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA UTWORZY FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Wspólnota Europejska zamierza wesprzeć finansowo rozwój gospodarczy najsłabiej rozwiniętych regionów. Ma jej w tym pomóc Fundusz Rozwoju Regionalnego, który zostanie utworzony specjalnie w tym celu. Była to jedna z najważniejszych decyzji politycznych podjętych przez głowy państw i szefów rządów Wspólnoty Europejskiej podczas szczytu, który odbył się 9–10 grudnia 1974 r. w Paryżu.

Początkowo fundusz został powołany na okres próbnny – przez trzy lata, licząc od roku 1975, miał do dyspozycji 1,3 miliarda ECU⁽¹⁾ (jednostka rozliczeniowa obowiązująca przed przyjęciem euro).

(1) Europejska jednostka rozliczeniowa (European Unit of Account, EUA) była wykorzystywana we Wspólnotach Europejskich od 1975 do 1979 roku, kiedy to zastąpiła ją według parytetu europejska jednostka walutowa (European Currency Unit, ECU), którą z kolei w 1999 r. zastąpiło euro.

Najwięcej środków przeznaczono dla najbardziej potrzebujących krajów członkowskich – Włoch, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa.

W 1975 r. najbiedniejszymi obszarami EWG, określonymi na szczeblu regionalnym, były południowe tereny Włoch, większość terytorium Irlandii, regiony zachodniej i południowo-zachodniej Francji, tereny północnej Holandii, landy Niemiec Zachodnich leżące przy (wówczas) wschodniej granicy kraju, oraz spora część terytorium Zjednoczonego Królestwa, zwłaszcza Walia i Szkocja.

Celem funduszu było udzielanie wsparcia najsłabiej rozwiniętym państwom członkowskim. Zgodnie z tym założeniem środki finansowe otrzymały: Belgia (1,5%), Dania (1,3%), Francja (15%), Holandia (1,7%), Irlandia (6%), Luksemburg (0,1%), Niemcy (6,4%); Włochy (40%) i Zjednoczone Królestwo (28%). Na mocy decyzji Komisji najwięcej środków na mieszkańca otrzymały kolejno Irlandia, Włochy i Zjednoczone Królestwo.

Zgodnie z komunikatem ogłoszonym po tym szczyście polityka regionalna ma za zadanie niwelowanie różnic w rozwoju regionów „wynikające z silnej pozycji sektora rolniczego, przemian w przemyśle oraz bezrobocia strukturalnego”.

Traktat założycielski – podstawa prawna funduszu

Jasno zdefiniowanym, politycznym celem Traktatu Rzymskiego z 1957 r. było stymulowanie zrównoważonego rozwoju regionalnego, co miało zapewnić integrację, tzw. „spójność”, różnych regionów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Pierwsze kompleksowe wytyczne dla polityki regionalnej zostały przedstawione przez Komisję w 1973 r. Porozumienie w tym zakresie udało się jednak osiągnąć dopiero w roku 1974, gdyż początkowe działania ukierunkowane na utworzenie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostały zahamowane przez zawirowania na międzynarodowym rynku finansowym oraz kryzys paliwowy.

Jak podkreślała Komisja, wspólnotowa polityka regionalna ma, oprócz wspierania regionów o najniższym poziomie rozwoju, koordynować i uzupełniać (nie zaś zastępować) działania państw członkowskich w zakresie polityki regionalnej, koordynować wspólną politykę i instrumenty finansowe WE oraz przeciwdziałać przeludnieniu.

Zgodnie z zasadami nowego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego uprawnione do współfinansowania w 50% ze środków publicznych były trzy rodzaje działań:

- ▶ 1. inwestycje w małe przedsiębiorstwa powodujące utworzenie co najmniej 10 nowych miejsc pracy;
- ▶ 2. inwestycje w infrastrukturę związane z punktem 1;
- ▶ 3. inwestycje w infrastrukturę w regionach górskich, które musiały jednak być również uprawnione do pomocy z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Państwa członkowskie mogły ubiegać się o wsparcie z EFRR, składając wnioski o współfinansowanie konkretnych projektów. Decyzje były następnie podejmowane przez komitet państw członkowskich na podstawie propozycji Komisji.

Komisarz ds. polityki regionalnej, George Thomson, stwierdził, że nowy fundusz „odbuduje zaufanie do Wspólnoty wśród milionów zwykłych obywateli, którzy od dawna czekali na spełnienie obietnicy dotyczącej utworzenia regionalnego funduszu rozwoju”.

Decyzja podjęta w Paryżu to dowód prawdziwej solidarności panującej wśród państw Wspólnoty, i to pomimo trudnych warunków gospodarczych. Skuteczne wdrożenie polityki regionalnej to efekt szerszej zakrojonych działań mających na celu ściślejsze powiązanie gospodarek państw europejskich.

PRZEŁOM DLA WSPÓLNOTY

W tamtych latach komisarzem odpowiedzialnym za politykę regionalną był **George Thomson** ze Zjednoczonego Królestwa.

Uznał on utworzenie funduszu regionalnego za „ważny przełom dla całej Wspólnoty... Chociaż fundusz jest stosunkowo niewielki, może przynieść praktyczne korzyści regionom Europy uznawanym w roku 1975 za najstabilniej rozwinięte”.

W swoim przemówieniu z 1974 r., w którym poinformował o utworzeniu nowego EFRR, George Thomson wypowiedział słynne zdanie odwołujące się do minionych lat:

„ Człowiekowi trudno jest zaakceptować dyktat grupy cudzoziemców, jeśli jest wśród nich jego własny rząd. ”

W czasie, gdy Zjednoczone Królestwo renegowowało warunki swojego członkostwa we Wspólnocie, George Thomson zaznaczył także, że kraj ten otrzyma 28% środków z funduszu, podczas gdy jego wkład finansowy wynosi niecałe 17%. Zwrócił też uwagę, że nowa polityka będzie się koncentrować na problemach starzejących się branż (jednej z ważniejszych wówczas kwestii dla Zjednoczonego Królestwa) oraz wspólnotowego rolnictwa.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/policy/what/history/

▶ CORINY CREȚU WYRUSZA W TEREN

Pierwsze miesiące w roli komisarza ds. polityki regionalnej były dla Coriny Crețu bardzo intensywne. Spędziła je, wizytując projekty finansowane ze środków UE oraz spotykając się z zainteresowanymi podmiotami, partnerami i dygnitarzami z całej Europy oraz spoza niej.

W ramach tych podróży Coriny Crețu odwiedziła wiele regionów Unii – dotarła nawet do Gwadelupy, gdzie wzięła udział w konferencji regionów najbardziej oddalonych. Program wizyt pomaga komisarz Corinie Crețu poznać naocznie sytuację lokalną i najważniejsze problemy, umożliwiając jednocześnie nawiązanie osobistych kontaktów z kluczowymi urzędnikami, z którymi będzie współpracować w trakcie swojej kadencji. **Komisarz Coriny Crețu** chętnie spotyka się z ludźmi i zdobywa bezpośrednią wiedzę o projektach, tak więc cieszy się z kolejnych wizyt, które ją czekają. Chcąc konsekwentnie propagować dobrą komunikację, prowadzi także regularnie bloga na temat swoich działań. Założyła również własny kanał RSS na Twitterze i Facebooku.

▶23/01/2015

Lublana/Słowenia

Coriny Crețu i Alenka Smerkolj, słoweńska minister ds. rozwoju, projektów strategicznych i spójności, wizytują Škocjan Caves, miejsce realizacji dwóch wspieranych przez EFRR projektów związanych z inwestycjami w infrastrukturę turystyczną.

▶30/01/2015

Zagrzeb/
Chorwacja

Ogłoszenie zawarcia umowy partnerstwa wraz z Branko Grčićem, wicepremierem Chorwacji i ministrem ds. rozwoju regionalnego i funduszy unijnych.

▶WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu/blog_pl

<https://twitter.com/CorinaCretuEU>

<https://www.facebook.com/EUCorinaCretu>

▶12/02/2015

Paryż/Francja

Obserwacja robota Nao zbudowanego w ramach finansowanego przez UE projektu „Juliette” – specjalizującego się w robotyce klastra laboratoriów i MŚP z siedzibą w Paryżu.

►30/03/2015
Praga/Republika Czeska
Coriny Crețu i Karla Šlechtová, czeska minister ds. rozwoju regionalnego, omawiają baner prezentacyjny ukazujący regiony Czech.

►06/03/2015
Mérida/Hiszpania
Wizyta w firmie Gameroil, podczas podróży do Hiszpanii na spotkanie z zainteresowanymi podmiotami odpowiedzialnymi za wdrażanie funduszy unijnych.

►08/01/2015
Ryga/Łotwa
Uczestnictwo w debacie na temat przyszłości Europy odbywającej się w Domu Towarzystwa Łotewskiego w Rydze, z udziałem wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Fransa Timmermansa (z lewej) i Valdisa Dombrovskisa (w środku).

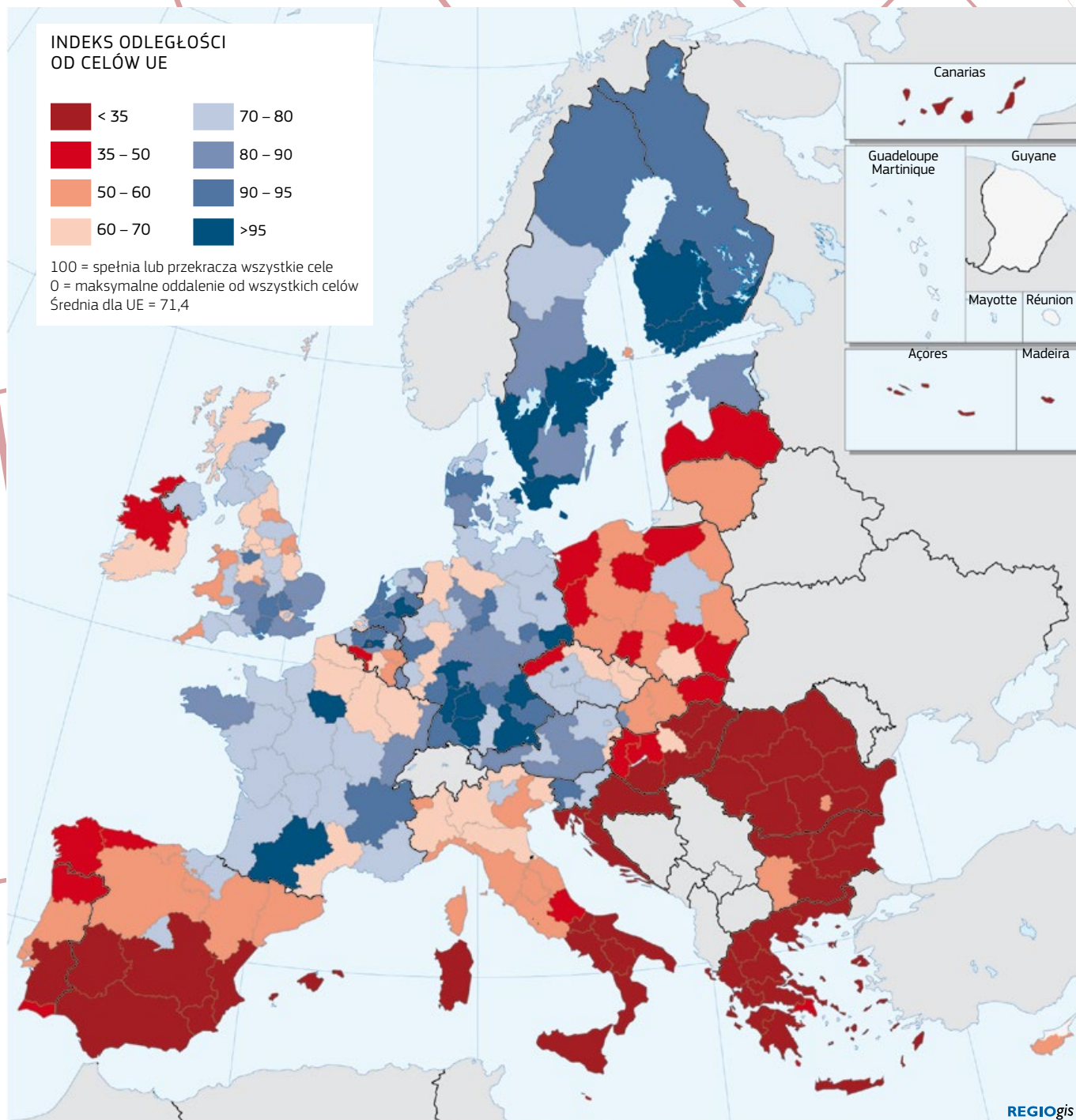

►12/03/2015
Rătești/Rumunia
Wizyta w gospodarstwie rolnym wraz z Philem Hoganem, europejskim komisarzem ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich (trzeci od lewej) i Danielem Constantinem, rumuńskim ministrem rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich (czwarty od lewej).

►19/03/2015
**Frankfurt nad Odrą/
Niemcy – Słubice/Polska**
Z Elżbietą Polak, marszałek województwa lubuskiego, podczas wizyty na granicy niemiecko-polskiej poświęconej kwestii współpracy transgranicznej w regionie.

▶ INDEKS STRATEGII „EUROPA 2020” W ROKU 2012

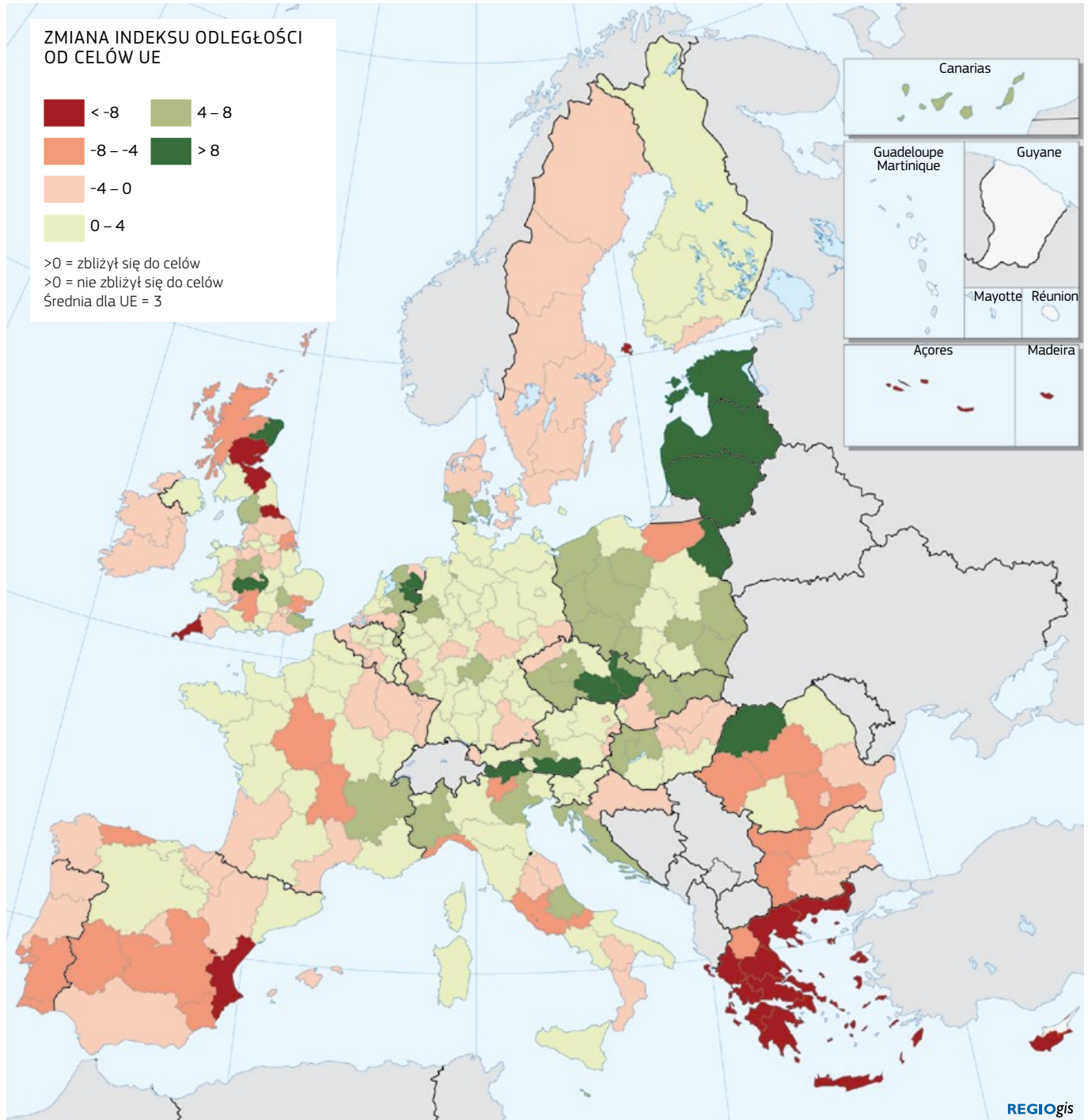

Regionalny indeks 2020 określa, w jakim stopniu poszczególne regiony odbiegają od czterech głównych celów strategii „Europa 2020” w zakresie zatrudnienia, kształcenia, ubóstwa i innowacji. Jeśli dany region osiąga założony cel, otrzymuje 25 punktów. Regiony najbardziej odbiegające od założonego celu otrzymują 0 punktów. Pięć regionów, w tym trzy skandynawskie regiony stołeczne, osiągnęły wszystkie

te cele w roku 2012 i mają po 100 punktów. Wiele spośród regionów w Niemczech, Austrii, Zjednoczonym Królestwie, Francji i krajach Beneluksu osiągnęło wysoką wartość tego indeksu, podczas gdy wyniki osiągnięte przez regiony południowe i regiony w państwach członkowskich, które dołączyły do UE od 2004 r., są raczej niskie.

▶ ZMIANA INDEKSU STRATEGII „EUROPA 2020” W LATACH 2010–2012

Różnica pomiędzy regionami lepiej rozwiniętymi, w okresie przejściowym i słabiej rozwiniętymi jest ewidentna. Wskaźniki zatrudnienia, osób z wykształceniem wyższym oraz działalności badawczo-rozwojowej są w regionach słabiej rozwiniętych znacznie niższe niż w pozostałych. W efekcie indeks 2020 jest w regionach lepiej rozwiniętych dwukrotnie wyższy niż w tych słabiej rozwiniętych.

Od 2010 do 2012 r. osiem regionów poprawiło swój wynik o ponad dziesięć punktów, a w tym kraje bałtyckie, dwa holenderskie, dwa brytyjskie i jeden rumuński. Jednak wyniki dwukrotnie większej liczby regionów spadły o dziesięć punktów, w tym dziesięciu regionów greckich, dwóch hiszpańskich, dwóch portugalskich, jednego brytyjskiego i Cypru.

▶ WSPARCIE UE DLA JEJ REGIONÓW NAJBARDZIEJ ODDALONYCH

POMOC W WYKORZYSTYWANIU ZASOBÓW TYCH REGIONÓW

W lutym komisarz ds. polityki regionalnej Coriny Crețu złożyła swoją pierwszą wizytę w Gwadelupie, aby wziąć udział w 20. Konferencji Przewodniczących najbardziej oddalonych regionów UE. Była to okazja do omówienia strategii wzrostu gospodarczego dziewięciu regionów oraz sposobów maksymalnego wykorzystania dostępnych funduszy unijnych.

Do regionów tych należą: Gwadelupa, Gujana Francuska, Martynika, Majotta, Réunion, Saint-Martin, Azory, Madera i Wyspy Kanaryjskie. Stanowią one integralną część UE i podlegają jej prawu. Mają też wszystkie prawa i obowiązki związane z przynależnością do UE.

Konferencja Przewodniczących jest organizowana corocznie przez rotacyjną prezydencję grupy (obecnie Gwadelupa) i stanowi główne spotkanie na szczeblu politycznym komisarza odpowiedzialnego za koordynację polityki UE wobec regionów najbardziej oddalonych z ich przewodniczącymi. Podczas konferencji omawiana jest strategia UE wobec tych regionów w kontekście różnych polityk UE, a w tym polityki rolnictwa, ochrony środowiska, spójności, morskiej, handlu itd.

Wyzwania

Regiony najbardziej oddalone mają duży potencjał, jednak borykają się też z wieloma wyzwaniami wynikającymi z ich specyficznego położenia geograficznego, a także z tego, że większość z nich to wyspy.

Z jednej strony muszą zmierzyć się z problemami, których przyczyną jest oddalenie, charakter wyspiarski, niewielkie rozmiary, trudna topografia i klimat oraz zależność gospodarcza od niewielkiej liczby produktów. Gospodarki tych regionów są więc stosunkowo kruche. Z drugiej jednak strony dysponują też sporym potencjałem i stanowią atrakcyjny zasób Europy. W szczególności rozpowszechniają wpływy UE w swoich własnych regionach: w strefie północno-wschodniego Atlantyku, na Karaibach, w Amazonii i na Oceanie Indyjskim.

Zasoby

Istnieje duża rezerwa potencjału zasobów morskich w tych regionach, które stanowią unikatowe laboratorium głębiny dla unijnych badań w dziedzinach takich, jak: bezpieczeństwo żywnościowe, działania na rzecz ochrony klimatu, energetyka i biotechnologia. Terytoria te charakteryzuje unikatowa różnorodność gatunków i ekosystemów o kluczowym znaczeniu dla różnorodności biologicznej w skali globalnej. Istnieją tam warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii, od biopaliw po energię wiatrową, słoneczną, geotermalną i fotowoltaiczną.

Regiony najbardziej oddalone stanowią cenny zasób turystyczny dzięki ich wyjątkowemu środowisku naturalnemu i kulturowemu. Ich lokalizacja stwarza także znakomite możliwości do rozwoju działań UE na polu kosmonautyki, astrofizyki i technologii satelitarnych.

W kategoriach kapitału ludzkiego regiony najbardziej oddalone dysponują lepiej wykształconymi i wykwalifikowanymi kadrami, lepszymi usługami publicznymi oraz bardziej zaawansowaną wiedzą specjalistyczną niż ich sąsiedzi, co zapewnia im możliwość sprzedaży usług i wiedzy specjalistycznej w sektorach o wysokiej wartości dodanej.

Wsparcie ze strony UE

UE wspiera te regiony w procesie modernizacji ich gospodarek oraz w przezwyciężaniu napotykanym trudności. Koncentruje się przy tym na dziedzinach, w których wsparcie unijne może mieć realne znaczenie i wywrzeć największy wpływ.

W latach 2014–2020 z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI) udostępniono ponad 6,6 mld EUR na lepsze wyposażenie tych dziewięciu regionów, co pozwoli im pokonać trudności gospodarcze i związane z ochroną środowiska oraz przekształcić wady w zalety.

W swoim komunikacie z 2012 r. pt. „Najbardziej oddalone regiony Unii Europejskiej: w kierunku partnerstwa na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu” Komisja określiła dla tych regionów pięć osi priorytetowych (dostępność, konkurencyjność, integracja

POMNIK KU CZCI ZNIESIENIA NIEWOLNICTWA I PORT POINTE-À-PITRE

Komisarz Coriny Crețu odwiedziła miejsce budowy nowego pomnika upamiętniającego zniesienie niewolnictwa i handlu niewolnikami. Ten współfinansowany z EFRR pomnik tworzy imponujący kompleks budynków służący upamiętnieniu milionów osób, które padły ofiarą niewolnictwa. Obiekt ma też propagować idee zrozumienia i pojednania. Będzie to także atrakcja turystyczna stanowiąca źródło działalności gospodarczej i miejsc pracy.

Otwarcie kompleksu budynków pomnika zaplanowano na maj 2015 r., a dokona go prezydent Francji. Komisarz Coriny Crețu odwiedziła również Pointe-à-Pitre w Gwadelupie – duży, dobrze osłonięty port, którego rozbudowa jest wspierana przez EFRR. Port ten ma duże znaczenie dla gospodarki archipelagu i międzynarodowego handlu (zwłaszcza z uwagi na dokonane ostatnio poszerzenie Kanału Panamskiego), jest jednak położony w regionie narażonym na klęski żywiołowe.

regionalna, wzmocnienie wymiaru społecznego oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu). Pozwoli to podejmować w ramach polityk regionów najbardziej oddalonych działania zgodne ze strategią „Europa 2020”.

W trakcie swojej wizyty **komisarz Coriny Crețu** podkreśliła znaczenie dalszego wykorzystywania potencjału programów operacyjnych na lata 2014–2020. Zwróciła też uwagę na to, jak ważne jest wsparcie udzielane regionom najbardziej oddalonym w ramach polityki regionalnej w postaci właściwych instrumentów umożliwiających przekształcenie ich zasobów w możliwości realnego wzrostu gospodarczego.

Plany działania

W roku 2012 Komisja zaprosiła regiony najbardziej oddalone do sformułowania indywidualnych planów działania odzwierciedlających ich potrzeby, możliwości i długofalowe priorytety strategiczne.

► Konferencja Przewodniczących najbardziej oddalonych regionów UE, Gwadelupa.

W każdym z planów działania określono, jak regiony najbardziej oddalone zamierzają wdrożyć strategię „Europa 2020”, biorąc pod uwagę ich indywidualną sytuację. Zakres tych planów wykracza poza ramy programów finansowanych wyłącznie z EFSI i obejmuje też inne kwestie, takie jak dostęp do programów horyzontalnych UE.

Trzon wielu spośród tych działań stanowi walka z bezrobociem, dalsza integracja regionalna oraz większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu zwalczania zmian klimatu.

W trakcie Konferencji Przewodniczących, która odbyła się w 2013 r. w La Réunion, Komisja zasugerowała utworzenie *ad hoc* grup roboczych, które pomagałyby we wdrażaniu planów działania za pomocą konkretnych środków.

Grupy te rozpoczęły działalność w 2014 r. i w Brukseli odbyło się już sześć spotkań „plenarnych” poświęconych bardziej specyficznym problemom tych regionów. Równolegle odbywały się też spotkania telekonferencyjne.

Wspieranie zatrudnienia

Na wniosek regionów najbardziej oddalonych szczególną uwagę poświęca się środkom służącym zwalczaniu bezrobocia. Doprowadziło to do utworzenia „Sieci Regionów Najbardziej Oddalonych na rzecz Zatrudnienia”, oficjalnie sformalizowanej przez przewodniczących tych regionów we wrześniu 2014 r.

Dyrekcje Generalne Komisji ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego będą działać wspólnie, aby pomóc regionom najbardziej oddalonym w podejmowaniu konkretnych działań i projektów, które będą mieć wpływ na zatrudnienie, a w szczególności w ramach Sieci Regionów Najbardziej Oddalonych na rzecz Zatrudnienia.

Komisarz Coriny Crețu podkreśliła i doceniła dynamikę wyzwoloną przez działania trójstronnych grup roboczych.

► WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/policy/themes/outERMOST-regions/

► EUROPA DZIELI SIĘ SWOIMI DOŚWIADCZENIAMI W ZAKRESIE ROZWOJU REGIONALNEGO Z AMERYKĄ ŁACIŃSKĄ

Europejskie doświadczenia z ponad czterdziestu lat rozwijania specyficznego europejskiego modelu rozwoju regionalnego są ostatnio przedmiotem intensywnej współpracy z różnymi krajami Ameryki Łacińskiej.

Uzyskanie lepszego wglądu w cele i metody europejskiej polityki regionalnej stało się w ostatnich latach dla tych krajów szczególnie ważne. Umożliwia im to opracowywanie i wdrażanie polityk promowania modelu bardziej równomiernego rozwoju gospodarczego, pomagając tym samym pobudzić konkurencyjność tych krajów oraz zwiększyć osiągnięty w nich poziom zatrudnienia, stymulując przy tym współpracę transgraniczną. Znaczenie tych kwestii na kontynencie południowoamerykańskim jest tak duże, że powstała tam organizacja *Red Latinoamericana de Políticas Públicas de Desarrollo Regional* (Południowoamerykańska Sieć Polityk Publicznych na rzecz Rozwoju Regionalnego) stowarzyszająca 17 krajów zainteresowanych wymianą doświadczeń i najlepszych praktyk. W kontekście szerszej zakrojonej współpracy Europy z Ameryką Łacińską temat zaplanowanego na czerwiec 2015 r. szczytu państw UE oraz Wspólnoty Krajów Ameryki Łacińskiej i Karaibów (Community of Latin America and Caribbean States, CELAC) brzmi „Kształtowanie naszej wspólnej przyszłości: działania na rzecz dobrze prosperujących, spójnych i zrównoważonych społeczeństw dla naszych obywateli”. Jak sugeruje ten tytuł, wymiar dotyczący rozwoju regionalnego będzie podczas tego szczytu szczególnie rozbudowany.

Europejski model rozwoju regionalnego

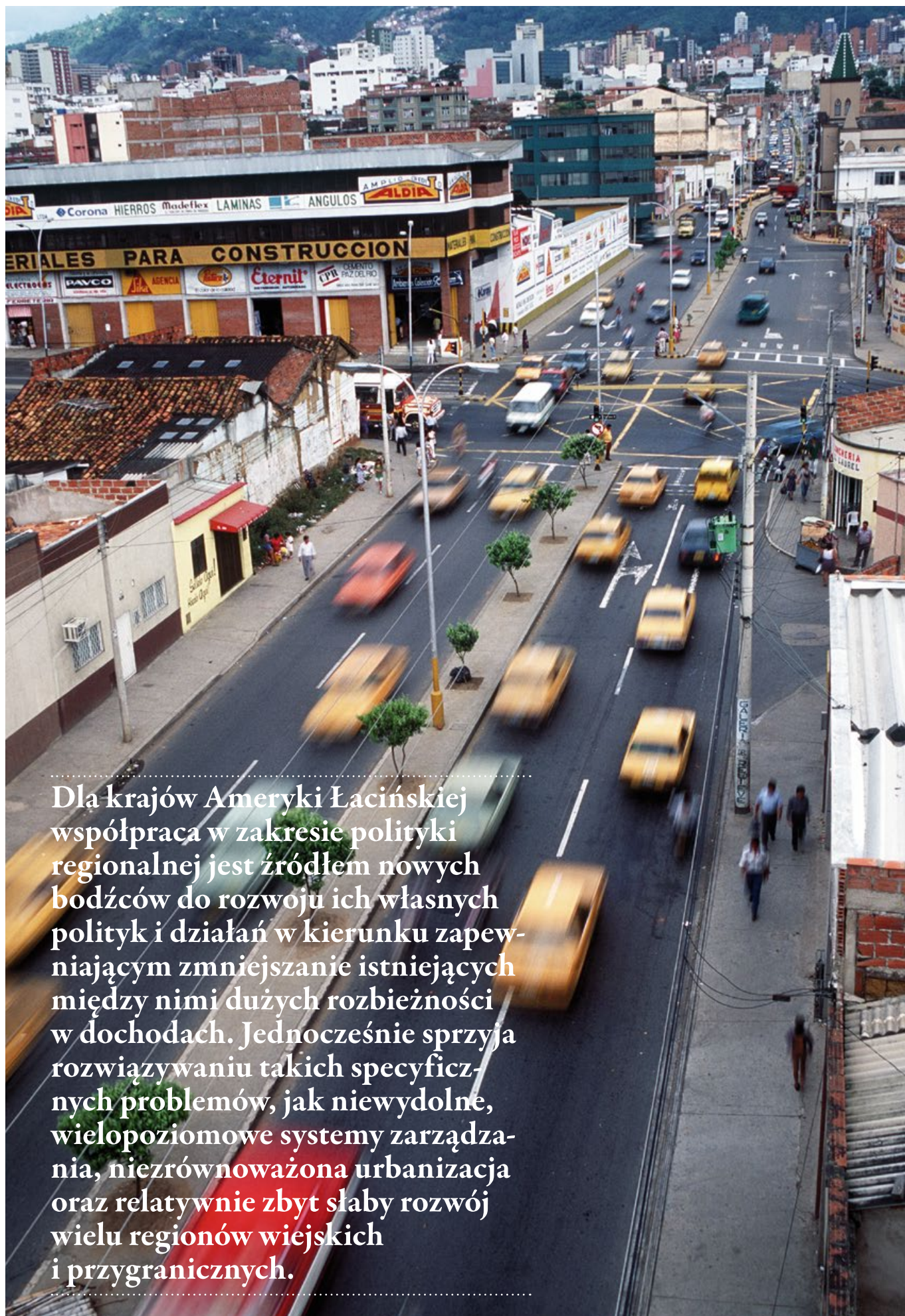
Od 2006 r. reprezentująca Unię Europejską Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej wdraża program współpracy z krajami rozwijającymi się, który od roku 2009 jest w znacznym stopniu wspierany przez Parlament Europejski. Współpraca ta oferuje krajom na całym świecie ponad 25 lat europejskiego doświadczenia przekazywanego w drodze dialogu i wymiany dobrych praktyk. Jest ona efektem zainteresowania krajów spoza UE europejskim modelem rozwoju regionalnego. Model ten ma charakter rynkowy i obowiązują w nim ścisłe zasady ochrony konkurencji i promowania otwartych zamówień publicznych. W jego ramach respektuje się takie kluczowe zasady, jak dobre zarządzanie, równość szans, zrównoważony rozwój i szeroko zakrojony udział w opracowywaniu koncepcji

i wdrażaniu działań rozwojowych. W dialog ten po obu stronach angażuje się coraz więcej miast i regionów. Przyjmuje on formę *zdecentralizowanej współpracy*, w ramach której wykorzystuje się najlepsze międzynarodowe doświadczenia. Rozmowy takie stanowią dla podmiotów regionalnych znakomitą okazję do nawiązywania kontaktów, sprzyjając tworzeniu nowych powiązań biznesowych i relacji handlowych.

Dla krajów Ameryki Łacińskiej atrakcyjność takiej współpracy wynika przede wszystkim z możliwości dostarczenia, poprzez politykę regionalną, nowych bodźców do rozwoju ich własnych polityk i działań w kierunku zapewniającym zmniejszenie istniejących między nimi dużych rozbieżności w dochodach. Jednocześnie współpraca ta sprzyja rozwiązywaniu takich specyficznych problemów, jak niewydolne, wielopoziomowe systemy zarządzania, niezrównoważona urbanizacja oraz relatywnie zbyt słaby rozwój wielu regionów wiejskich i przygranicznych. Obserwuje się szczególnie duże zainteresowanie lepszym zrozumieniem europejskich koncepcji w dziedzinie regionalnych systemów innowacji, w świetle potrzeby promowania nowych możliwości w sektorach z wartością dodaną. W ten sposób zamierza się ograniczyć tradycyjną zależność od surowców i przemysłu wydobywczego.

Dialog z Brazylią w sprawie polityki regionalnej

Współpraca z Brazylią koncentruje się w znacznym stopniu na rządowej inicjatywie politycznej dotyczącej drugiej generacji krajowej polityki rozwoju regionalnego. Duży wpływ na prace przygotowawcze miał tu europejski model polityki regionalnej, zwłaszcza w wymiarze celów priorytetowych i systemów wdrażania. Od czasu sformalizowania tego dialogu w 2007 r., poprzez podpisanie protokołu ustaleń z ministrem integracji narodowej (pierwszego takiego porozumienia z krajem Ameryki Łacińskiej), podjęto ponad 40 indywidualnych projektów współpracy. Znalazły się wśród nich konferencje, seminaria, programy szkoleniowe, wizyty studyjne oraz program wymiany przeznaczony dla podmiotów i przedstawicieli regionów. Podjęto też pewne badania, w tym różne projekty pilotażowe w transgranicznym regionie Gujany Francuskiej (najdłuższa granica zewnętrzna UE z krajem spoza UE) oraz, co warto uwagi, dokonano szeroko zakrojonego przeglądu terytoriów Brazylii realizowanego we współpracy z OECD.

Dla krajów Ameryki Łacińskiej
 współpraca w zakresie polityki
 regionalnej jest źródłem nowych
 bodźców do rozwoju ich własnych
 polityk i działań w kierunku zapewn-
 niającym zmniejszanie istniejących
 między nimi dużych rozbieżności
 w dochodach. Jednocześnie sprzyja
 rozwiązywaniu takich specyficz-
 nych problemów, jak niewydolne,
 wielopoziomowe systemy zarządza-
 nia, niezrównowazona urbanizacja
 oraz relatywnie zbyt słaby rozwój
 wielu regionów wiejskich
 i przygranicznych.

Formułowanie regionalnych strategii innowacyjności w Chile

Ambicje związane z promowaniem nowych możliwości w sektorach z wartością dodaną oraz ze zmniejszeniem uzależnienia od sektora surowcowego są szczególnie silne w Chile. Współfinansowany przez UE projekt „RED” (2011–2012) umożliwił siedmiu regionom chilijskim opracowanie regionalnych strategii innowacyjności (RSI) opartych na metodyce europejskiej o tej samej nazwie. Projekt ten wywarł pozytywny wpływ i na bazie osiągniętych wyników DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej przyznała dodatkowe wsparcie finansowe na wdrażanie tych strategii w objętych nimi regionach, w tym na utworzenie systemów monitorowania.

Te strategie innowacyjności promowały nowy rodzaj dynamiki, oparty na konsensusie i współpracy w regionach chilijskich, a także zarówno w sektorach biznesowym i akademickim, jak i w instytucjach publicznych. Wzbogaciły również wiedzę specjalistyczną w regionach dzięki intensywnym szkoleniom i programom edukacyjnym. Wsparcie europejskie pomogło też wzmocnić zarządzanie regionalne i zostało uznane za ważny wkład w regionalny proces decentralizacji, który to proces był dla rządu krajowego priorytetem nadrzędnym.

Polityka regionalna i integracja transgraniczna z Peru

Współpraca z Peru w dziedzinie regionalnych strategii innowacyjności, choć trwa od niedawna (od 2013 r.), przyczyniła się już do pewnych godnych uwagi osiągnięć w zakresie współpracy transgranicznej. Pilotażowe badanie regionalnej innowacyjności w regionach Cusco i Tacna przeprowadzone z wykorzystaniem metodyki europejskiej zaowocowało nowymi kontaktami pomiędzy firmami (MŚP), uniwersytetami, centrami badawczymi i władzami regionalnymi. Współpraca tych podmiotów jest ukierunkowana na identyfikowanie możliwości i podejmowanie działań z wartością dodaną mających na celu pobudzenie regionalnego wzrostu gospodarczego. Peru, przy wsparciu Komisji Europejskiej, zorganizowało także w grudniu 2013 r. seminarium na temat „Innowacyjność na rzecz rozwoju terytorialnego”. W imprezie tej wzięło udział ponad 200 przedstawicieli z Ameryki Łacińskiej i Europy.

Uruchomiono też dodatkowy projekt współpracy trójstronnej pomiędzy UE, Peru i Chile, dotyczący pobudzania innowacyjności oraz rozwoju regionów Tacna (Peru) i Arica (Chile), łącznie z regionami stołecznymi Limy i Santiago. Przyczyniło się to do nawiązania nowej współpracy transgranicznej w zakresie rozwoju sektorów takich, jak: przemysł rolny, turystyka i sektor zaopatrzenia w wodę.

Wodospad Iguazú na granicy argentyńsko-brazylijskiej.

Na tych samych zasadach projekt współpracy transgranicznej UE-Peru-Brazylia stymuluje uruchamianie wspólnych projektów w peruwiańskim i brazylijskim dorzeczu Amazonki, zwłaszcza w sektorze akwakultury. W wyniku tego projektu definiuje się niezbędne konkretne działania, które umożliwią realizowanie skuteczniejszej polityki publicznej w dorzeczu Amazonki na rzecz bardziej zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju sektora akwakultury.

Rosnące zainteresowanie współpracą z UE w zakresie polityki regionalnej

Ostatnio uzgodniono podjęcie nowych rozmów w dwóch obszarach. Po pierwsze z Meksykiem (październik 2014 r.), gdzie nowa administracja nadała wysoki priorytet polityczny opracowaniu na szczeblu federalnym regionalnej polityki rozwoju. Po drugie, w styczniu 2015 r., z ponadnarodową organizacją 8 krajów Ameryki Środkowej pod nazwą SICA (System Integracji Środkowoamerykańskiej). Współpracując z tą organizacją, która od roku 2013 ma podpisany z Unią Europejską szeroko zakrojony układ o stowarzyszeniu, UE ma na celu wymianę informacji na temat dobrych praktyk we współpracy transgranicznej. W ramach tej współpracy podjęto wstępne badania w trzech obszarach transgranicznych, które stwarzają szczególnie poważne problemy na drodze do integracji – są to: zatoka Fonseca (Salwador-Honduras-Nikaragua), region Trifinio (Salwador-Gwatemala-Honduras) oraz dorzecze rzeki Sixaola (Kostaryka-Panama).

Projekty z zakresu współpracy transgranicznej w Ameryce Łacińskiej

W ostatnich latach DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, wspierana przez Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (Association of European Border Regions, AEBR), zorganizowała różne badania, warsztaty, seminaria i wizyty studyjne na temat współpracy transgranicznej pomiędzy krajami i regionami Ameryki Łacińskiej, w których wzięli udział uczestnicy z Argentyny, Boliwii, Brazylii, Chile, Ekwadoru, Kolumbii, Paragwaju, Peru i Urugwaju. W ramach początkowego projektu

zidentyfikowano kilka obszarów współpracy. Wskazano na przykład możliwości współpracy, ale również i problemy, zwłaszcza w regionach przygranicznych Paragwaju i Argentyny oraz Urugwaju i Brazylii.

UE (DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej) sfinansowała następnie badania mające na celu wspieranie zrównoważonego i kompleksowego wzrostu gospodarczego w rozwijających się obszarach nad rzeką Parana.

W ramach innych projektów dotyczących współpracy transgranicznej eksperci i przedstawiciele świata polityki z Ameryki Łacińskiej wzięli udział w szeregu wizyt studyjnych w różnych europejskich regionach przygranicznych. W programie tych wizyt przewidziano seminaria związane w szczególności z tym właśnie tematem, z udziałem władz krajowych i ponadnarodowych, Wspólnego Rynku Południa (Mercosur), Wspólnoty Andyjskiej, SICA i UE, a także przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego oraz sektora akademickiego i korporacyjnego.

Współpraca na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Od 2010 r. DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz Międzypaństwowy Bank Rozwoju (Inter-American Development Bank, IDB) wspierają miasta Europy, Ameryki Łacińskiej i Karaibów w dążeniu do bardziej zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (URBELAC). Celem tych działań jest wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich po obu stronach Atlantyku poprzez tworzenie sieci umożliwiających różnym podmiotom publicznym borykającym się z podobnymi wyzwaniami wymianę doświadczeń w zakresie najlepszych praktyk, a także wniosków wyciągniętych ze stosowania różnych polityk i środków dotyczących zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich. Od czasu utworzenia tej sieci dołączyły do niej 22 miasta z obu stron Atlantyku.

Współpraca z Regionalnym Programem na rzecz Spójności Społecznej (EUROSociAL)

Ten ważny długofalowy program współpracy Europy z Ameryką Łacińską stawia na pierwszym miejscu wsparcie dla publicznej polityki rozwoju regionalnego w interesie tych krajów i regionów. DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej udziela tego wsparcia poprzez organizowanie warsztatów i seminariów oraz uczestniczenie w nich, a także poprzez goszczenie na swoim terenie krajowych i regionalnych władz z Ameryki Łacińskiej. Wspiera także prace Południowoamerykańskiej Sieci Polityk Publicznych na rzecz Rozwoju Regionalnego w opisanym powyżej zakresie.

► WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/policy/cooperation/international/latin-america/

▶ ARGUMENTY NA RZECZ POLITYKI REGIONALNEJ

Shirin Wheeler, była rzeczniczka ds. polityki regionalnej, wspomina swoje przejście z pracy w charakterze dziennikarki na stanowisko rzeczniczki, zajmowane od września 2012 r. do listopada 2014 r.

Pewien czeski dziennikarz radiowy pracujący w Brukseli powiedział mi przy kawie przed naszym codziennym południowym briefingiem w Berlaymont, że uważa, iż gdyby UE nie wtrącała się od czasu do czasu w nasze programy, stan krajowych i lokalnych administracji byłby znacznie gorszy. Okazało się, że zarówno on, jak i wielu innych dziennikarzy z brukselskiego korpusu prasowego było gotowych postrzegać unijną politykę regionalną raczej jako źródło reformatorskich i życzliwych wpływów niż jako czynnik budzący wrogość. Rzecz jasna, istnieje wiele osób, które postrzegają te sprawy inaczej, ale ta wymiana myśli sprawiła, że zaczęłam się zastanawiać, jak odmiennie dziennikarze z różnych części Europy postrzegają UE i w szczególności naszą politykę. Uświadomiło mi to także znaczenie postrzegania polityki regionalnej jako czegoś znacznie poważniejszego od przysłowiowego „garnka złota na końcu łyczy”, za jaki można uznać przynależność do UE.

Jako dziennikarka BBC, przygotowująca od około 15 lat wiadomości na temat Europy dla międzynarodowych i krajowych odbiorców, naprawdę nie planowałam rozpoczęcia pracy dla Komisji Europejskiej. Ale w pewnym sensie był to krok logiczny. Zaczęłam przygotowywać relacje z Europy jako brukselska korespondentka lokalnego radia i regionalnej telewizji BBC i uważałam przekładanie polityki UE na adekwatne kwestie lokalne za zajęcie ważne i interesujące. Jak dyrektowa w sprawie czasu pracy działa w piekarni w Namur? Czy

opracowując politykę UE w sprawie rybołówstwa, można skorzystać z dokonanej projektu współpracy we Fryzji, gdzie rybacy mają wspólne pozwolenia na prowadzenie połowów? Co tożsamość europejska oznacza dla tancerza flamenco w Andaluzji?

W czasie, gdy usiłowałam się jakoś znaleźć w moim nowym biurze w Berlaymont, w Europie panował kryzys finansowy i gospodarczy, który zapewniał mnie i innym kolegom z prasy wiele zajęć. Znaczenie wykreowania polityki regionalnej jako odpowiedzi na ten kryzys było jasne: podczas gdy większość zainteresowanych mówiła o oszczędnościach, polityka regionalna stawiała na inwestycje i potencjał ludzki. To się ludziom spodobało – zwłaszcza w sytuacji powszechnego braku nadziei – jak później wykazała nasza wizyta w 13 regionach Grecji z grecką jednostką DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej.

Przejmowałam stanowisko rzeczniczki ds. polityki regionalnej w fascynujących czasach. W Parlamencie Europejskim trwały rozmowy trójstronne, gdyż negocjacje w sprawie reformy polityki weszły właśnie w końcową fazę. Z ulgą przyjął fakt, że te zmiany – pomimo trudnych żargonowych terminów, takich jak „warunki *ex ante*” i „inteligentna specjalizacja” – to było coś, co mogłam „sprzedawać” innym z entuzjazmem. Nie sądzę, aby komentatorzy polityczni mogli być przekonujący, jeśli nie wierzą w to, co robią. No i wciąż chciałam nosić wysoko głowę przed moimi byłymi współpracownikami z biura prasowego!

Jednak przejście z funkcji osoby przygotowującej relacje na temat UE na stanowisko osoby informującej o jej poczynaniach to duża zmiana – nawet jeśli przyszło się z dużej stacji publicznej, której motto brzmi „naszą misją jest wyjaśnianie”. Rzecznik instytucji politycznej musi być lojalny wobec całkiem innych podmiotów. Wszłam w świat „wiadomości” i „przyjmowanych stanowisk”. Było przy tym jasne, że Komisja konsekwentnie przekazuje silne sygnały dotyczące dbałości o przejrzystość, chęci debaty i publicznego udziału. Jednak konieczność utrzymania koniecznego kursu pomiędzy ostrożnością a otwartością była nowym doświadczeniem.

Chcę się przy tym podzielić z innymi komentatorami jedną myślą: choć każda polityka ma swoje wrażliwe punkty, jednak w przypadku polityki regionalnej dysponujemy całym mnóstwem historii do opowiadania o tym, jak pozytywny wpływ UE wywiera na życie ludzi. Gdybyśmy byli w ich opowiadaniu zbyt ostrożni, istniałoby ryzyko, że w ukryciu pozostaną dobre wieści, które należy rozpowszechniać. ■

▶ PLANY OCEN

WSPIERAJĄCE POLITYKĘ OPARTĄ NA FAKTACH

Po przyjęciu programów operacyjnych instytucje zarządzające muszą sformułować plany ocen, które przed upływem roku należy przedstawić komitetowi monitorującemu. Plany te dotyczą każdego z programów i towarzyszą przeprowadzaniu ocen do końca okresu programowania. Stanowią one podstawowe narzędzie wspierające silniejszą koncentrację na wynikach polityki spójności.

W rozporządzeniu w sprawie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na lata 2014–2020 położono większy niż do tej pory nacisk na cele programów, na ukierunkowanie interwencji na osiągnięcie oczekiwanych wyników, a także na rolę oceny. Na mocy tego rozporządzenia plany ocen stały się obowiązkowe, wymaga się w nim też, aby w ramach ocen określać wkład funduszy w osiągnięcie celów programu. Państwa członkowskie i Komisja Europejska muszą regularnie sporządzać sprawozdania na temat wyników i wpływu, przy czym państwa członkowskie składają je Komisji Europejskiej, a Komisja – Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Unii Europejskiej, Komitetowi Społecznemu i Komitetowi Regionów. W 2022 r. państwa członkowskie podsumują wszystkie wnioski z ocen, przygotowując w ten sposób grunt pod oceny *ex post* polityki przez Komisję Europejską. W ten sposób oceny wniosą wkład w debaty nad polityką na najwyższym szczeblu.

Planowanie ocen nie jest zadaniem łatwym. Po pierwsze w programach należy wyraźnie określić, co chce się zmienić; trzeba też monitorować odpowiednie wskaźniki. Ponadto, zależnie od dostępności faktów istniejących w obszarach polityki objętych przez te programy, należy podjąć decyzje, na czym trzeba skoncentrować dokonywanie ocen, aby jak najskuteczniej zdobyć brakującą wiedzę i spełnić wymagania prawne.

W tym celu w planach należy wymienić oceny, których trzeba dokonać w trakcie realizacji programu, oraz odłożyć wystarczające środki na zgromadzenie potrzebnych danych i dokonanie koniecznych analiz. Dla każdej planowanej oceny należy określić jej przesłanki, termin, główne pytania, wymagania dotyczące metod i danych, czas trwania i szacowany budżet. Trzeba także ustalić sposób zarządzania ocenami, uwzględniania wynikających z nich wniosków oraz informowania o tych wnioskach zainteresowanych podmiotów i społeczeństwa. Instytucje zarządzające powinny regularnie dokonywać przeglądu tych informacji oraz dostosowywać je do zmian w programie lub w jego kontekście, pociągających za sobą zapotrzebowanie na nową wiedzę.

▼ WYTYCZNE DOTYCZĄCE MONITOROWANIA I OCENY

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf

Planowanie ocen na wyższym szczeblu pomoże poprawić ich jakość i zwiększyć ich przydatność. Ułatwi Komisji gromadzenie i rozpowszechnianie wniosków z tych ocen wśród decydentów i kierowników programów. Przyczyni się także do projektowania i wdrażania programów opartych na faktach i zasadach.

Aby wesprzeć instytucje zarządzające w opracowywaniu planów ocen, Komisja Europejska opublikowała dokument z wytycznymi dostępny w witrynie internetowej DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej. W dokumencie tym zamieszczono także zalecenia dotyczące formułowania warunków odniesienia dla ocen wpływu oraz zarządzania ocenami zewnętrznymi. Komisja Europejska będzie współpracować z instytucjami zarządzającymi, aby poprawić jakość tych planów ocen, opatrując je komentarzami i dzieląc się dobrymi praktykami.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/policy/evaluations/guidance/#1

▶ WIADOMOŚCI

[W SKRÓCIE]

ROZPOCZĘCIE NOWEGO OKRESU PROGRAMOWANIA W POLSCE

Komisarz **Coriny Crețu** dokonała wraz z polską minister infrastruktury i rozwoju **Marią Wasiak** oficjalnego otwarcia polskich programów operacyjnych na rzecz polityki spójności. W imprezie tej, która odbyła się w Polsce 26 lutego, wzięli także udział premier Polski **Ewa Kopacz**, komisarz europejska **Elżbieta Bieńkowska** oraz marszałkowie wszystkich 16 województw polskich.

Od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, co miało miejsce niemal 11 lat temu, fundusze unijne odegrały kluczową rolę w zapewnianiu wzrostu gospodarczego kraju. W latach 2014–2020 Polska będzie nadal największym beneficjentem polityki spójności UE. W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Społecznego rozdzielone zostanie ponad 77,3 mld EUR.

Dzięki znakomitej współpracy pomiędzy władzami Polski a Komisją Europejską do połowy lutego udało się przyjąć 22 programy operacyjne. Nowy okres stawia przed wykonawcami poważne wyzwania związane z wdrażaniem tych programów, gdyż ponad 55% zasobów będą teraz zarządzać regiony. Taka sytuacja oferuje wiele możliwości regionom, które najlepiej znają swoje mocne strony i potrzeby. Oznacza to jednak również, że regiony będą ponosić większą odpowiedzialność za zapewnienie mądrego inwestowania pieniędzy.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI

http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu/blog/launching-new-programming-period-poland_pl

▶ PRZEWODNIK PO ANALIZIE KOSZTÓW I KORZYŚCI WERSJA ZAKTUALIZOWANA

Komisja Europejska opublikowała ostatnio zaktualizowany „Przewodnik po analizie kosztów i korzyści” – analiza taka jest obowiązkowa w przypadku większości głównych projektów ubiegających się o dofinansowanie z EFSI na lata 2014–2020. Przewodnik ten bazuje na ogromnych doświadczeniach zebranych podczas przygotowywania i oceny najważniejszych projektów realizowanych w okresie programowania 2007–2013. Ma on być źródłem praktycznych zaleceń i studiów przypadków specyficznych dla różnych sektorów, przeznaczonych dla władz zaangażowanych w duże projekty, a także dla wszystkich doradców przygotowujących dokumentację projektów. Dokument zawiera wymagania prawne dotyczące procesu oceny projektów oraz powiązane z nimi decyzje dotyczące dużych projektów. Przedstawiono w nim także zasady przewodnie specyficzne dla poszczególnych sektorów. Przewodnik został opracowany przez zespół pod kierownictwem **David Sartoriego** z Centrum Studiów Branżowych w Mediolanie. Udział w jego opracowywaniu wzięły także panel naukowy pod kierownictwem **profesora Massima Florio** oraz specjalistów z inicjatywy JASPERS.

(<http://www.jaspers-europa-info.org/>)

▶ WIĘCEJ INFORMACJI
<http://europa.eu/!wc37t>

WYTYCZNE DLA BENEFICJENTÓW ZAWIERAJĄ POWIĄZANIA Z INNYMI FUNDUSZAMI UNIJNYMI

Nowe wytyczne Komisji Europejskiej zostały ostatnio opublikowane we wszystkich oficjalnych językach UE. Wyjaśniono w nich, jak skutecznie ubiegać się o środki finansowe z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz jak wykorzystać komplementarność funduszy względem instrumentów finansowania dostępnych w ramach innych odpowiednich polityk unijnych. Łączy podane w tym dokumencie pomogą potencjalnym beneficjentom znaleźć najważniejsze informacje dostępne w Internecie i błyskawicznie skierują ich do najważniejszych i najbardziej przydatnych witryn i dokumentów. Dostępna online lista kontrolna pomoże ponadto beneficjentom określić najważniejsze źródła finansowania.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI
Dokument dostępny
w 22 wersjach językowych.
<http://europa.eu/!cn47JG>

OPEN DAYS 2015 EUROPEJSKI TYDZIEŃ REGIONÓW I MIAST JUŻ OGŁOSZONY

13. edycja imprezy OPEN DAYS odbędzie się w dniach 12–15 października w Brukseli. Ogólne hasło brzmi w tym roku następująco: „Regiony i miasta Europy: partnerzy w inwestycjach i w osiągnięciu wzrostu gospodarczego”. Chęć udziału w imprezie będzie można zgłaszać od lipca.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI
http://ec.europa.eu/regional_policy/opendays/od2015/

▶ Komisarz ds. energii, Maroš Šefčovič, przedstawia 25 lutego Parlamentowi Europejskiemu „pakiet energetyczny”.

POLITYKA SPÓJNOŚCI PRZYCZYNI SIĘ DO REALIZACJI STRATEGII UNII ENERGETYCZNEJ

Strategia ramowa na rzecz silnej unii energetycznej oraz długoterminowa polityka przeciwdziałania zmianie klimatu zostały przyjęte przez Komisję Europejską 25 lutego 2015 r. Celem strategii jest ograniczenie zależności energetycznej, promowanie wolnego przepływu energii przez granice, zwiększenie wydajności energetycznej oraz wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Ważną rolę w realizacji założeń unii energetycznej będzie odgrywać polityka spójności i wdrażane w jej ramach projekty zapewniające realne korzyści mieszkańcom. W latach 2014–2020 38 miliardów EUR ze środków polityki spójności zostanie zainwestowanych w gospodarkę niskoemisyjną (dwukrotnie więcej niż w poprzednim okresie finansowania). Dzięki temu państwa członkowskie, regiony, samorządy terytorialne i miasta będą mogły zrealizować niezbędne inwestycje w zakresie wydajności energetycznej budynków, odnawialnych źródeł energii, inteligentnych sieci energetycznych i zrównoważonego transportu miejskiego.

Oprócz osiągnięcia niektórych głównych celów unii energetycznej inwestycje te pomogą ograniczyć kosztowny import energii i zdywersyfikować jej źródła, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu i zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych, a także tworzyć nowe miejsca pracy oraz wspierać firmy z sektora MŚP.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI
<http://ec.europa.eu/priorities/energy-union/>

ESTONIA

ESTONIA W CZOŁÓWCE KRAJÓW OFERUJĄCYCH ZAAWANSOWANE E-USŁUGI DLA OBYWATELI

Estonia wyróżnia się jako jedno z najbardziej zaawansowanych e-społeczeństw na świecie. Jej ostatnią innowacją jest karta e-pobytu dla obcokrajowców. Znaczna część infrastruktury estońskiej e-administracji odniosła korzyści z inwestycji sfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Estońskie e-usługi zrobiły już wielką furorę w mediach międzynarodowych. Dla *CNN* Estonia jest „cyfrowym narodem funkcjonującym w oparciu o tablety i smartfony”. Stacja *BBC* informowała o „internetowych usługach administracji publicznej eliminujących dokumenty papierowe”. Dziennik *Le Monde* określił ten kraj jako „cyberstrażnika Zachodu” (cybersentinel de l'Occident). W *Wall Street Journal* i *The Times of India* napisano wiele na temat: „Tożsamość elektroniczna pozwoli prowadzić cyfrowe życie w Estonii bez fizycznej obecności” oraz „Program e-pobytu ułatwia założenie firmy hinduskim przedsiębiorcom”.

W ciągu ostatnich kilku lat Estonia znalazła się wśród państw przodujących w korzystaniu przez obywateli z usług internetowych. W efekcie Estończycy mają teraz dostęp do kompleksowej gamy e-usług publicznych i prywatnych, od opieki zdrowotnej po wybory i składanie deklaracji podatkowych. Administracje publiczne z całego świata proszą ekspertów z Estonii o wyjaśnienie, jak doszło do tego niesamowitego zjawiska.

Postęp cyfrowy jest wynikiem współpracy pomiędzy myślącym przyszłościowo rządem, aktywnym sektorem ICT i zaawansowanym technicznie społeczeństwem, wspieranej przez środki finansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Pomogło to w rozwoju infrastruktury IT, sieci i aplikacji na potrzeby usług internetowych.

„E-stonia”

U podstaw sukcesu dzisiejszej tzw. E-stonii leży ogólnokrajowa dostępność Internetu opartego na sieci Wi-Fi, dostępnego nawet w lasach. Dostęp do Internetu ma 71% gospodarstw domowych, a szybkie połączenia Wi-Fi są oferowane w ponad 1100 miejscach publicznych. Do Internetu są podłączone wszystkie szkoły estońskie.

Z Internetu korzysta 77% populacji w wieku od 16 do 74 lat, a obywatele rutynowo korzystają z e-usług w obszarach takich jak e-wybory, e-podatki, e-policja, e-opieka zdrowotna, e-bankowość i e-szkoła.

Dostęp cyfrowy stał się normą i w 2012 r. ponad 94% deklaracji dotyczących podatku dochodowego złożono za pośrednictwem e-urzędu podatkowego. 98% transakcji bankowych w Estonii przeprowadza się przez Internet.

Łączny koszt:
163 000 000 EUR
Wkład UE:
63 000 000 EUR

▶ Podczas ostatniej wizyty prezydenta Stanów Zjednoczonych Baracka Obamy w Tallinie prezydent Estonii Hendrik Ilves wydał mu jeden z pierwszych estońskich elektronicznych dowodów osobistych.

„Obywatel może w zasadzie wszystko zrobić online, nawet się rozwieść. Dokumenty papierowe są potrzebne jedynie w przypadku zawierania małżeństwa” – żartuje jeden z doradców ds. cyfrowych ze Stałego Przedstawicielstwa Estonii przy UE.

Elektroniczny dowód osobisty

Niemal 90% mieszkańców (1,1 mln osób) posiada estoński elektroniczny dowód osobisty, który pełni funkcję dokumentu tożsamości, a w obrębie Unii Europejskiej również dokumentu podróży.

Karta zawiera chip z danymi osobowymi i stanowi cyfrowy dowód tożsamości, który umożliwia uwierzytelnianie się podczas korzystania z usług online. W celu skorzystania z tych usług Estończycy mogą się uwierzytelniać nie tylko za pomocą dowodu osobistego, ale także przy użyciu telefonu komórkowego.

Kształcenie i opieka zdrowotna

W styczniu 2010 r. Estonia zaczęła korzystać z systemu informacji medycznych, który zapewnia obywatelom wgląd w ich własną cyfrową historię medyczną po potwierdzeniu tożsamości z wykorzystaniem dowodu osobistego. Aby kupić lekarstwo

w aptece, nie trzeba już mieć papierowej recepty – lekarze wystawiają e-recepty, które można wykorzystać w celu dokonania zakupu w dowolnej aptece po uwierzytelnieniu się za pomocą dowodu osobistego.

Rodzice uczniów mają dostęp do ocen i prac domowych swoich dzieci online, za pomocą aplikacji do obsługi e-szkoły. System kształcenia został także przeniesiony do Internetu – wyniki egzaminów są dostępne online w centralnym portalu państwowym. Aplikacje dla szkół wyższych są udostępniane przez państwowy system internetowy.

e-wybory

Od 2005 r. wszyscy obywatele Estonii mogą głosować elektronicznie przez Internet, korzystając w tym celu z dowodu osobistego lub identyfikatora mobilnego. Mogą to zrobić w domu lub nawet w trakcie podróży zagranicznej. Podczas ostatnich marcowych wyborów parlamentarnych z systemu do e-głosowania skorzystało 30,5% głosujących.

e-biznes

Przedsiębiorca może utworzyć firmę w Estonii bezpośrednio z poziomu swojego komputera osobistego. Rekordowo krótki czas zakładania firmy w portalu e-biznesowym to 18 minut. System ten rozpoznaje także dowody osobiste z Belgii, Portugalii, Litwy i Finlandii, a w przyszłości ma ich rozpoznawać jeszcze więcej.

e-pobyt

Dzięki estońskiemu unikatowemu, wyjątkowo nowatorskiemu projektowi e-pobytu od 2015 r. z usług online mogą także korzystać nierezydenci. Osoby takie mogą uzyskać w Estonii cyfrowy identyfikator e-pobytu, który zapewnia im dostęp do e-usług publicznych i prywatnych oraz umożliwia prowadzenie działalności w tym kraju. Identyfikator ten nie zapewnia praw do pobytu i nie można go wykorzystywać w charakterze fizycznego dowodu osobistego ani dokumentu podróży. Do 2020 r. w program e-pobytu zainwestuje się około 300–500 tys. EUR rocznie.

▶ WIĘCEJ INFORMACJI
<https://e-estonia.com/>

Łączny koszt:
485 000 EUR
Wkład UE:
193 000 EUR

► SZWECJA

► UZYSKIWANIE ENERGII ODNAWIALNEJ Z MORZA

Projekt badawczy realizowany wzdłuż południowego wybrzeża Szwecji wykazał, że składniki odżywcze pozyskiwane z dna morskiego oraz przemysłowe osady rybne można zamienić w cenne biopaliwo.

W ramach projektu „Biogaz – nowy substrat z morza” naukowcy z okręgu Kalmar w Szwecji badali potencjał środowiskowy i gospodarczy produkcji biogazu z różnych produktów znajdujących się na dnie morza wzdłuż okolicznego wybrzeża. W szczególności analizowali możliwości pozyskiwania metanu z trzciny, alg, małży i osadów rybnych. Próbowali też określić, jakie warunki muszą być spełnione, aby można było wytwarzać biogaz ze źródeł odnawialnych.

Badania wykazały, że najlepsze wyniki uzyskano w przypadku osadów z lokalnej przetwórci ryb oraz że jakość wytwarzanego biogazu była podobna jak w przypadku korzystania z materiałów tradycyjnych, takich jak nawóz naturalny i ścieki.

W ramach tego czteroletniego, zakończonego w 2013 r. projektu poddano analizie cały łańcuch działań, od gromadzenia substratów po efekty ekstrakcji napływających składników spożywczych i ochronę morza. Naukowcy stwierdzili, że składniki odżywcze pozyskiwane z morza stanowią nie tylko cenne biopaliwo, ale że proces ten pozwala także zmniejszyć nadmiar tych składników w morzu. Morze Bałtyckie faktycznie cierpi na nadmiar składników odżywczych, co może prowadzić do obniżenia poziomu tlenu w morzu i w konsekwencji do wymarcia ryb, krabów, ostryg i innych zwierząt wodnych. Wykorzystanie zasobów morskich do produkcji biogazu pozwoliłoby usunąć znaczną część tych zbędnych składników.

Zwiększenie wykorzystania biogazu w pojazdach, takich jak samochody osobowe i ciężarowe, przyczyniłoby się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i stanowi dla okręgu Kalmar klucz do osiągnięcia celu, jakim jest uniezależnienie tego regionu do 2030 r. od paliw kopalnych. W okręgu Kalmar benzyna i olej napędowy odpowiadają za dwie trzecie emisji

dwutlenku węgla ze spalania paliw kopalnych. Spalanie biogazu nie powoduje emisji dwutlenku węgla o takim pochodzeniu, co sprawia, że jest to paliwo ekologiczne. Jednak wykorzystanie wszystkich odpadów domowych, nawozu naturalnego i osadów ściekowych dostępnych w okręgu umożliwiłoby jedynie wyprodukowanie takiej ilości biogazu, który wystarczyłby na potrzeby jednej dziesiątej populacji samochodów jeżdżących w okręgu. Tak więc wykorzystanie zasobów morskich z tego terenu ma sens zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska, jak i gospodarki.

Lokalna populacja mogłaby odnieść korzyści z wykorzystania biogazu, gdyż zapotrzebowanie na nowe produkty, towary i usługi potrzebne do pozyskiwania i wytwarzania biogazu spowodowałyby powstanie nowych miejsc pracy. W rzeczywistości przetwarzanie osadów rybnych na pełną skalę ma już miejsce, przy czym odpady są transportowane rurociągiem z przetwórci ryb do Lucerny, gdzie produkuje się biogaz.

Zanim będzie można w ekonomiczny sposób wykorzystywać trzcinę, algi i małże na potrzeby przemysłowej produkcji biogazu, konieczne jest jeszcze opracowanie wielu nowych technologii. Podjęto już jednak kolejne projekty w tym zakresie, a w tym projekt SEAFARM (algi) i AQUATECH (małże).

„Wykorzystanie zasobów morskich do produkcji biogazu pozwoliłoby zwiększyć produkcję energii ze źródeł odnawialnych, ograniczając przy tym negatywny wpływ na klimat. Zanim jednak okaże się możliwe wykorzystywanie tych zasobów do przemysłowej i ekonomicznej produkcji biogazu, konieczny jest dalszy rozwój technologii” – powiedział **Henrik Blomberg**, dyrektor programu operacyjnego „Smalandia i wyspy”.

► WIĘCEJ INFORMACJI
www.rfkl.se/biogas-hav

▶ EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

▶ **NOWY SZLAK
KULTUROWY
POMIĘDZY
WĘGRAMI
A SŁOWENIĄ**

Łączny koszt:
1 435 000 EUR
Wkład UE:
1 187 000 EUR

Opracowano nową trasę turystyczną wiodącą szlakiem podróży św. Marcina z Tours ze Słowenii na Węgry. Trasa ta stanowi nowy cel turystyki transgranicznej oraz pierwszy odcinek trasy pielgrzymkowej przez Europę.

Święty Marcin był biskupem Tours w IV wieku i jest dziś jednym z najbardziej czczonych chrześcijańskich świętych. Urodził się na terenie dzisiejszych Węgier, w miejscowości noszącej obecnie nazwę Szombathely, choć większość swojego dorosłego życia spędził we Francji. Uważa się, że stworzył swego rodzaju pomost duchowy łączący Europę.

Projekt „Via Savaria” umożliwił utworzenie pierwszego, liczącego 400 km odcinka Wielkiego Europejskiego Szlaku Kulturowego Świętego Marcina prowadzącego przez Słowenię i Węgry do Tours we Francji.

Inspirację do tego projektu stanowiła ogłoszona w 2005 r. deklaracja Rady Europy, że trasa z Szombathely na Węgrzech do Tours we Francji powinna stanowić Europejski Szlak Kulturowy i prezentować wyjątkowe momenty z życia i pracy tego jednego z najpopularniejszych europejskich świętych.

Święty Marcin z Tours urodził się w 316 r. w starożytnym miasteczku Savaria w Panonii. Dziś nosi ono nazwę Szombathely. Postać św. Marcina z Tours symbolizuje wartość wzajemnego dzielenia się z innymi. Na rok 2016 r. zaplanowano w Europie obchody mające na celu uczczenie życia tego wielkiego świętego.

W 2009 r. podjęto w Szombathely projekt Via Savaria zakładający zilustrowanie szlaku pielgrzymkowego prowadzącego przez trzy kraje. Projekt uzyskał wsparcie rządów Słowenii i Węgier zainteresowanych promowaniem turystycznych aspektów tego przedsięwzięcia. Do projektu dołączyły władze i główne zainteresowane podmioty z miejscowości leżących wzdłuż tej trasy, co zaowocowało współpracą 15 partnerów – dziewięciu ze Słowenii i sześciu z Węgier.

Ogólnym celem tego przedsięwzięcia było wspieranie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego w regionie leżącym wzdłuż granicy węgiersko-słoweńskiej poprzez projekt kulturalno-turystyczny, który mógłby mieć pozytywne skutki dla rozwoju lokalnej gospodarki.

Realizacja projektu Via Savaria umożliwiła utworzenie pierwszego, liczącego 400 km odcinka Europejskiego Szlaku Kulturowego Świętego Marcina z Tours, prowadzącego z Szombathely na Węgrzech do Zreče w Słowenii (cała trasa z Szombathely do Tours we Francji liczy 2500 km).

Projekt obejmował badania naukowe dotyczące pracy i życia św. Marcina z Tours oraz jego naturalnego i kulturowego dziedzictwa wzdłuż tej trasy. Zaowocował utworzeniem 38 miejsc odpoczynku z tablicami informacyjnymi, stołami i ławkami. Ich uzupełnienie stanowią rozlokowane wzdłuż trasy punkty informacyjne, centra winiarskie i kulinarne oraz centrum wystawowe i park tematyczny.

▶ **WIĘCEJ INFORMACJI**

www.viasanctimartini.eu/en

PROGRAM NA ROK 2015

27–28 KWIETNIA

_Bruksela (BE)

Konferencja GROW your REGION: zapewnienie inteligentnej specjalizacji i transformacji gospodarczej poprzez klastry

2 CZERWCA

_Bruksela (BE)

Forum CITIES

15–16 CZERWCA

_Jūrmala (LV)

VI Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego

12–15 PAŹDZIERNIKA

_Bruksela (BE)

OPEN DAYS: 13. Europejski Tydzień Regionów i Miast

13 PAŹDZIERNIKA

_Bruksela (BE)

Gala konkursu RegioStars

Więcej informacji o tych wydarzeniach znajduje się w części Wydarzenia strony internetowej Inforegio:
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/newsroom/events/

BĄDŹ W KONTAKCIE

 http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/

 www.twitter.com/@EU_Regional

 www.yammer.com/regionetwork
Platforma współpracy DG REGIO

 www.flickr.com/euregional

 Zamów nasz „REGIOFLASH”
www.inforegiodoc.eu

 www.twitter.com/CorinaCretuEU

Urząd Publikacji

Komisja Europejska,
Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej
Komunikacja – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Brussels
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/

